Poštnina plačana v gotovini.

Posam. štev. Din 1·—, četrtkova in sobotna številka Din 1.50 :-:

„TABOR", izhaja vsak dan, razven nedelj in praznikov, ob 18. uri datumom naslednjega dne. Stane mesečno po pošti D 12·50, za inozemstvo D 20·50, dostavljen na dom Din 14·—, na izkaznice Din 12·50.

„NARODNI LIST" (četrtkova štev. „Tabora") se naroča kot tednik in stane mesečno 2 Din, četrtletno 6 Din, polletno 12 Din, celoletno 22·50 Din

Naročnina se plačuje v naprej.

TABOR (NARODNI LIST)

Posam. štev. Din 1·—, četrtkova in sobotna številka Din 1·50 :-:

UREDNIŠTVO „Tabora" in „Narodnega lista" je v Mariboru, Jurčičeva ulica 4, I. nadstropje. — Telefon interurban štev. 276. — Rokopisi se ne vračajo.

UPRAVA je v Jurčičevi ul. št. 4, pritličje desno. — Telefon št. 24. SHS poštno-ček. račun za „Tabor" 11.787, za „Narodni list" 12.853.

Na naročila brez denarja se ne ozira. Inseratne cene po dogovoru.

Leto: IV (II). Maribor, četrtek 7. junija 1923. Štev: 126 (23).

Avtonomija ali kruh?

Ob času volitev so klerikalci spretno izrabili žalostne gospodarske razmere in ubijali našemu ljudstvu v glavo prepričanje: če bomo mi Slovenci sami za-se, če bomo imeli svojo avtonomijo, če ne bomo več pod Srbi, oj potem se prične raj na zemlji, vse bo takoj cenejše, med in mleko se bosta cedila. Zato pa le v boj za avtonomijo!

In ljudstvo, zbegano in nahujskano, je verjelo. Verjelo je in v trumah glasovalo za med in mleko, ki se bo v Koroščevi samostojni ali avtonomni Sloveniji začelo cediti. Pozabilo je, koliko tisoč obljub so že dali klerikalci skozi desetletja, odkar varajo slovensko ljudstvo in ga pestijo s peklom in hudičem. Pozabilo je, da je bil slovenski klerikalizem prvi in glavni povzročitelj strašne morije, ki je povzročila današnje žalostne gospodarske razmere kot posledico mnogoletnega rušenja in razdejanja. Pozabilo je, da je bil takratni poglavar klerikalcev dr. Šušteršič in da so bili njegovi oprode dr. Korošec, Lampe in drugi tisti, ki so v besnem sovraštvu do bratov Srbov pozvali cesarski Dunaj, naj se spusti v nesrečno vojno. Pozabilo je, da je bila slovenska duhovščina s škofom Jegličem na čelu, in da je bilo klerikalno časopisje tisto, ki je poganjalo naše može in fante, naj junaško koljejo in požigajo po svetu.

Kruha, cenejšega kruha! To je bil začetek in konec ljudskega hrepenenja. In ker je bilo skozi leta v klerikalnih časopisih govora samo o tem, da so vsega vzrok v državi krivi le Srbi in njihova uprava, in ker so na drugi strani klerikalci na shodih, v zasebni agitaciji in v časopisju slikali neukemu ljudstvu nebesa na zemlji, samo če bomo Slovenci sami si delali postave, se je vrglo v naročje klerikalcem.

Minili so in minevajo tedni in meseci. Avtonomije ni, tudi ne cenejšega kruha. Nasprotno cene naraščajo, dan za dnevom postaja prehrana slabša, težavnejša. Klerikalnega blagoslova z nebes ni, klerikalna avtonomija je zavita v meglo. Korošec se pajdaši z Radićem in hoče z njegovo pomočjo doseči avtonomijo. Korošec hodi zobat v radikalske jasli in jim daje svoje glasove, da bi mu milostno prepustili vlado v Sloveniji. Ljudstvo pa čaka na čudeže, ki so jih obljubljali klerikalci.

Čudežev pa ni. In jih ne bo. Naš dinar se popravlja, vrednost našega denarja raste na borzi v Curihu, obenem pa, oj čudna stvar, rastejo tudi cene. Nekateri so sicer mnenja, da je naraščanje dinarja delo par klerikalnih in radikalskih izvozničarjev, ki bi radi novo žetev po ceni pokupili, da bi na stroške ljudskih žuljev še bolj obogateli. To bo nemara tudi res.

Nedvomno je, da gre glavno stremljenje dr. Korošca za tem, da dobi v Sloveniji vlado v roke, da bo lahko tepel te »proklete liberalce«. Tako si on predstavlja avtonomijo. Ali bo potem cenejši kruh? Ali bodo radikalski izvozničarji, zavezniki Koroščevi, šli s cenami navzdol? Nobene resen in pameten človek tega ne verjame.

In tako bo ljudstvo kmalu začelo uvidevati, da je bilo vse volilno vpitje klerikalcev humbug, da so bile humbug vse njihove obljube. Obljubljali so znižanje davkov, sedaj pa kakor v koru pojejo z radikalci pesem, da je treba novih davkov. Izboljšanja uradniških plač ni — pravijo — brez zvišanja davkov. Ali čujete to lepo pesem vi, slovenski kmetje, ki ste slepo drveli za klerikalnimi hujskači?

Iz narodne skupščine.

Razprava o deklaraciji. — Govor Svetozara Pribičevića. — Izjava posl. Puclja.

Beograd, 5. jun. V današnji seji se je nadaljevala deklaracijska debata. Govoril je prvi posl. Arsić iz južne Srbije, za njim pa minister dr. Srskić, ki je napadal muslimane, češ da izigravajo jugoslovenstvo v to svrho, da lahko mešetarijo s Srbi in Hrvati. Prišlo je do burnih prizorov; muslimani in klerikalci so se umaknili v svoje klubske lokale k seji ter pozneje podali protestno izjavo proti Srskićevem govoru.

Svetozar Pribičević je imel velik govor, v katerem je ostro kritiziral deklaracijo, ki je medla in tudi dvomna. Zahteva jasnosti v madžarskem vprašanju. Deklaracija niti z besedo ne omenja odnošajev do Italije, ne govori o izvedbi pogodb z Italijo, o reški državi in o luki Baroš. Notranja politika je v deklaraciji še nejasnejše označena. Saj celo daje možnost, da se stavi v vprašanje vidovdanska ustava. Ni govora o oblastni in srezki samoupravi, postavljeni veliki župani so samo dekoracija brez funkcij. — Ali je vse to koncesija federalističnemu bloku? Zahteva, da vlada pokaže, da »protokola sporazuma« ni. Naj se stavi predlog za volitev v oblastne skupščine! Pregovori z Radićem so politična pogreška, ker je s tem federalistični pokret legaliziran. Najslabše na celi stvari je, da se pregovarja z Radićem ne kot predstavnikom stranke, ampak kot predstavnikom hrvatskega narodnega zastopstva. Apelira na vlado, da se ne pogaja z elementi, ki ne priznajo ne parlamenta, ne monarhije in države. Primerja češke Nemce, ki pa ne vodijo abstinence in priznavajo ustavo, četudi niso na njej sodelovali. Ali se smejo Hrvati obnašati proti bratom Srbom kakor Nemci proti Čehom? Zahteva, da vlada pojasni, kaj razume pod sporazumom. Sporazumevanje je bilo tudi dozdaj in rezultat sporazumevanja so sklepi narodnega veča, svečana seja hrvatskega sabora, proglašenje odcepitve od Madžarske dne 1. dec. 1918. itd. Državna volja se more formulirati samo z glasovanjem ali preglasovanjem, ni pa mogoče sporazumevanje med Hrvati in Srbi, ako se oni postavljajo na stališče, da sta dva naroda, ker se to potem tiče pogodb in nagodb. Dr. Korošec je bil nekoč za edinstvo, sedaj pa ne zahteva samo avtonomije, ampak je opustil tudi idejo narodnega edinstva. — Pribičević zahteva, da vlada v vseh vprašanjih enakost. Narodna banka deli kredite Hrvatom in Slovencem enako kakor Srbom, na upravo države in na najvišja mesta lahko pridejo Hrvati in Slovenci kakor Srbi. Potem ne bo vzroka za razočaranja, kakoršno je doživel Korošec in zbog katerih je opustil državno in narodno edinstvo. Ne more glasovati za vlado, ki nima zaslombe v parlamentu in ki v zunanji politiki ni podala nikake slike, ter končno, ker radikalci sami nimajo zaupanja v vlado zaradi oseb, radi katerih je stalno na dnevnem redu rekonstrukcija vlade.

Govorila sta še ministra Uzunović in Trifunović. Prihodnja seja jutri.

Beograd, 6. junija. (Ob 2. uri pop.) Današnjo sejo je ob 9. uri dop. otvoril predsednik Ljuba Jovanović. Prečital je kraljev ukaz, s katerim je kralj kraljevsko oblast za čas svoje odsotnosti prenesel na vlado. Dalje je javil, da je glavna kontrola vposlala parlamentu celo vrsto aktov z opombami, ker sama ne more dovoliti raznih že porabljenih kreditov.

Prometni minister Velizar Janković je kot zastopnik trgovinskega ministra odgovarjal na razna vprašanja poslanca Spaha in tovarišev glede kreditov za bosanske banke.

Minister za šume in rude dr. Srskić je odgovarjal na vprašanja Spaha in tov. glede prodaje državnih gozdov in na vprašanja posl. Hrasnice glede dovoljenja za sekanje drv za reveže v kraju Janja.

V nadaljevanju deklaracijske debate je govoril prvi posl. Pucelj. Kritizira vladno izjavo, zlasti njeno nejasnost glede pogajanj s Koroščem in Radićem.

Minister Janković brani v svojem govoru deklaracijo. Med njegovim govorom je nastal oster spor med radikalci in demokrati Za Jankovićem je govoril Joca Jovanović in Žarko Miladinović, ki tačas še govori.

Dr. Laginja o reškem vprašanju.

Beograd, 6. jun. Glede vesti, da Italija pripravlja spremembo v mednarodnem položaju Reke, je izjavil predsednik posvetovalnega odseka naše paritetne komisije, dr. Matko Laginja, napram novinarjem: Za mene je stališče jasno. Komisija in vlada vztrajata na stališču, ki obsega dve točki in sicer, da morata Baroš in Delta priti pod našo suvereniteto in da mora ostati Reka samostojna država v mejah, v katerih je obstajala glasom ogrsko-hrvaške nagodbe kot corpus separatum. Ali je v tem pogledu možna korektura, še danes ne morem reči, in če bi tudi mogel, bi tega ne storil. Ne verjamem, da je rešitev tega vprašanja tako blizu, kakor misli naše in italijansko časopisje. Iz pisave nekaterih italijanskih listov pa sem dobil utis, da se ne smemo čuditi, če bi bilo res, da se Italijanom mudi.

—□—

Problem nemških reparacij.

Berlin, 5. jun. Iz vladnih krogov se čuje, da bo nova nemška ponudba izročena v četrtek in v petek objavljena.

London, 6. jun. Naproti raznim vestem, da razpravlja britanska vlada o novem stališču napram reparacijskemu problemu, izjavljajo v merodajnih krogih, da ni nikakih novih britanskih načrtov. Britanska vlada pričakuje novih nemških predlogov in jih bo takoj, ko dospejo, podrobno proučila. Upa, da bodo predlogi takšni, da bodo mogli tvoriti podlago za razgovore med zavezniki.

Berlin, 5. jun. »Berliner Zeitung am Mittag« poroča iz Londona: Glasom vesti »Daily Newsa« se sestane koncem junija medzavezniška reparacijska konferenca, v kateri se bodo vršila vsa zadevna vprašanja. Čim se bodo zedinili zastopniki velesil, bodo pritegnili zastopnike Nemčije in v skupni konferenci poskušali zamotani problem reparacij končno rešiti.

BORZA.

Curih, 6. junija. (Izv.) Sklepni tečaj. Pariz 36, Beograd 6.65, London 25.66, Berlin 0.0076, Praga 16.605, Milan 26.05, Newyork 554.75, Dunaj 0.0078, žig. krone 0.007825, Budimpešta 0.10, Varšava 0.0098, Sofija 6.

Zagreb, 6. junija. Pariz 570—577.75, Švica 1607—1617, London 407—413, Berlin 0.1175—0.1205, Dunaj 0.1204—0.1207, Praga 269—271, Milan 412—417, Newyork 88.50—89.50, Budimpešta 1.65—1.70. — Valute: dolarji 87—88, lire 400—410.

—□—

Politične vesti.

* **Ne dementirajo!** V pondeljek smo dobili iz Zagreba vest, ki jo je prinesel tudi »Jutranji list«, o pogajanjih dr. Trillerja z radikalci v Beogradu radi fuzije ljubljanske narodno-napredne stranke z radikalno stranko. »Slov. Narod« glasilo Trillerjeve ljubljanske stranke, nas je radi tega opsoval, češ, kaj nas to briga, s kom se dr. Triller pogaja. Seveda se zaradi nas dr. Triller lahko pogaja, s kom se hoče, magari z Radićem, toda to pravico si že lastimo, da javnost o tem obvestimo in ne bomo vprašali za dovoljenje ne dr. Trillerja ne »Sloven. Naroda«. »Slov. Narod« prav nič ne taji, da so se pogajanja vršila — in to nam za enkrat zadostuje. Morda bo razvoj dogodkov dal nam prav. Pribijemo le še, da tudi radikalno »Vreme« poroča o teh pogajanjih ter pristavlja: »Ima izgleda, da će pregovori dovesti do pozitivnih rezultata.« Eto!

* **Hrvatski klerikalci in sporazum.** Naglasili smo že opetovano, da so hrvatski klerikalci postali nekaj docela drugega nego naši slovenski, tako da človek njihov list »Narodno Politiko« čita lahko s pridom in veseljem, ne pa kakor našo umazano »Stražo«. Da, če bi bili slovenski klerikalci to, kar so hrvatski, potem bi med nami ne bilo današnjih bojev. V svoji številki z dne 2. tm. prinaša zagrebška »Narodna Politika« zanimiv uvodnik »Bodo li se sporazumeli?«, iz katerega navajamo sledeče značilne, a trezne in pametne misli: »Bo li dosežen sporazum med Stepanom Radićem in Nikolo Pašićem. Bo li že enkrat konec tega neznosnega stanja, ki nas tišči kakor mora? Bo se li iz uvidevnosti na obeh straneh stvorila podlaga za miren in harmoničen razvoj hrvatske, srbske in slovenske bodočnosti?« »Nar Politika« govori za tem uvodom o napakah prejšnjih režimov ter pravi, da so razne brezglave in polovičarske odredbe rodile na drugi strani zopet blazno pretiravanje. Toda kakor radikali s svojim velesrbstvom niso imeli prav, tako tudi revizijonisti nimajo prav. »Grdo je to neprijateljsko stanje, v katerem danes živimo in bilo bi ga treba čimprej ukiniti. Oni, katerim so Hrvati, Srbi in Slovenci dali pri zadnjih volitvah svoje zaupanje in večino, bi morali mnogo bolj resno pojmovati svojo nalogo, kakor pa jo pojmujejo. Ko čitamo poročila o pogajanjih med radikali in revizijonističnim blokom, se moramo čuditi, koliko besed se potroši samo za to, da se najjasnejše stvari napravijo čimbolj nejasne.« Revizijonisti mislijo, da bodo najmočnejši, če trdijo, da smo Hrvati, Srbi in Slovenci trije narodi, radikali pa, če trdijo, da smo en narod. »N. Politika« pa vprašuje na to logično: »Če se naj sporazumejo samo Hrvati, Srbi in Slovenci, kaj bo pa z onimi Jugosloveni, ki niso ne eno, ne drugo, ne tretje? Ali se bodo ti pogajači pogajali tako dolgo, da se Jugosloveni opredele in povejo, kaj hočejo biti, Srbi, Hrvati ali Slovenci. Potem jim sploh ni do sporazuma, ampak samo do prepira. To velja, če smo trije narodi, kakor trdijo revizijonisti. Če pa smo nasprotno en narod, kakor hočejo radikali, potem naj pa revizijonisti vprašajo, kako se ta narod imenuje? Radikali ne priznavajo jugoslovenskega imena, katero besno sovražijo, oni priznavajo samo srbsko, hrvatsko in slovensko ime, s kakšno pravico pa morejo potem govoriti o enem samem narodu? Po njihovi terminologiji smo trije in ne en narod. Samo to skupno ime zamore označevati eno to skupno zavest, dočim označu-

jejo tri imena, ki se ne morejo subsumirati pod eno višje ime — tri ločene zavesti. Končno pa, ali se res moramo sporazumevati, ako smo trije narodi, kakor to trdijo revizijonisti? In ako smo en narod, kakor pravijo radikali, se li potem ne smemo sporazumevati?« Svoj članek pa završuje »Nar. Politika« s sledečimi res umestnimi besedami: »Kakor stoje stvari sedaj, ni veliko upanja, da bi pogajanja med radikali in revizijonisti privedla kdaj do sporazuma. Ne bo nam preostalo drugega nego da se še naprej dušimo v tej nezdravi atmosferi. Ali končno se bo morala tudi ta atmosfera razčistiti, ako ne drugače, pa s kako elementarno pojavo. Pri tem pa se lahko uresniči naš narodni pregovor: Kdor seje veter, žanje vihar! **Če bodo sedanji sporazumaši mesto sporazuma vstvarjali nesporazum, bodo prišli na njihova mesta drugi ljudje, ki bodo bolje pojmovali potrebe naroda.**« Ta članek je dobra lekcija ne samo radikalom, ampak tudi našim klerikalcem, značilna tembolj, ker jim jo dajejo hrvatski klerikalci sami.

Politično obzorje.

Pred novo akcijo ruskih monarhistov?

Vesti, da se ruski monarhisti pripravljajo na novo akcijo proti ruskemu boljševizmu, so vedno pogostejše. Izhodišče sunkov proti sovjetski vladi je — če smemo verjeti, da so te vesti resnične — Nemčija a v drugi vrsti Jugoslavija. »Češke Slovo« je te dni objavilo daljši članek o načrtih ruskih emigrantov meščanske smeri. General Wrangel je izjavil v svojem govoru na čast generalu Satilovu, da se pripravlja skupna ruska narodna organizacija, ki bi obsegala vse one skupine in kroge, kateri se ne morejo identificirati s komunizmom in socializmom. Novemu pokretu bi se postavil na čelo nekdanji vrhovni poveljnik carske vojske veliki knez Nikolai Nikolajevič, ki baje namerava obiskati tudi Beograd.

»Češke Slovo« pravi, da je koncentracija ruskih emigrantskih sil potrebna, ker sedanja razcepljenost onemogoča sploh vsako akcijo. Bati pa se je, da bo ruska narodna organizacija pod vodstvom Nikolaja Nikolajeviča splavala popolnoma v germanofilske (Nemcem prijazne) vode in da bo sovražno razpoložena osobito proti Češkoslovaški. Ruski monarhistični svet je bil namreč osnovan l. 1920 v Reichenhalu z aktivnim sodelovanjem madžarskih in nemških monarhistov, ki mu dajejo tudi denarna sredstva. Ruski monarhisti trde, da je Francija zakrivila rusko razsulo in upirajo svoje oči v nemške monarhiste, s katerimi so v ozkih zvezah in katerim bi potem pomagali pri vzpostavitvi nemške monarhije. »Chicago Tribune« je nedavno razkrila njihove načrte, ki so izdelani s pomočjo Ludendorfa. Če bi bil vojni pohod uspešen in bi bila ruska monarhija vzpostavljena, bi ruska vojska sodelovala pri obnovitvi predvojne Nemčije.

»Češke Slovo« pristavlja, da bi lahko smatrali to vest za navadno ameriško časnikarsko raco; vendar pa prihajajo tudi od druge strani vesti, ki potrjujejo, da se ruski monarhisti pripravljajo s pomočjo Nemcev. Vsa akcija je zaenkrat osredotočena na Bavarskem kjer delujeta v zvezi z ruskimi monarhisti znani polkovnik Bauer in vodja bavarskih narodnih socialistov Hitler. Udeležen je seveda tudi Ludendorf. Na Bavarskem se nadalje zbirajo ukrajinski reakcijonarji, ki se ogrevajo za kandidaturo ukrajinskega kralja Vasilija Wisivanija, t. j. nadvojvode Viljema. Intimne zveze goje tudi z Madžarsko.

Popolnoma nemogoče ni, da so Rusi pozabili, kdo se je boril proti Rusiji in kje je bil izdelan načrt za zanetitev komunistične revolucije. Pozabili so, kdo je poslal v Petrograd Lenina v — plombiranem vagonu in kdo še danes podpira rusko sovjetsko vlado. Vendar pa je taka zveza gorostasna in pomeni resno nevarnost za evropski mir. Ne ruski narod in ne drugi narodi se ne morejo veseliti mirnejše bodočnosti, ako bi monarhisti začeli kako resnejšo akcijo. Dvomimo, da bi se Nikolaj Nikolajevič odpovedal Ukrajini na ljubo famoznemu hohenzollerskemu princu. Sploh pa monarhisti preveč posnemajo boljševike: barantajo z rusko zemljo in ruskim narodom kakor se jim zljubi. Menda je v Rusiji še vedno par milijonov ljudi preveč, da je treba pripravljati topove za novo vojno, ki bo strašnejša nego vse dosedanje.

Baldwin o poruhrskem vprašanju.

Pariz, 4. junija. »Petit Parisien« objavlja izjavo angleškega min. predsednika Baldwina, v kateri stoji med drugim: Zaupam, da bosta Francija in Anglija v soglasju v reparacijskem vprašanju in v vprašanju problemov, ki so v zvezi z zasedbo Poruhrja. Polno se zavedamo dalekosežnosti problema francosko-belgijske varnosti in iskreno želimo, najti ureditev, ki garantira vzdržanje evropskega miru. Baldwin ni presenečen, da se javno mnenje Francije ne zadovoljuje s paktom splošnega značaja, ampak zahteva na levem bregu Rena lokalne jamščine, ki naj v bodoče nadomeste jamstva, obsežena dosedaj v zasedbi in mednarodni komisiji. Baldwin je prepričan, da je sporazum mogoč. Misel, da se obdrži Poruhrje kot jamstvo do popolnega plačila, se mu ne zdi nedopustna. Edina njegova skrb je, da ne bi zasedba tega ozemlja zmanjšala plačilne zmožnosti Nemčije.

Podprimo „Jadransko Stražo“!

Dnevna kronika.

Glavne šolske počitnice, učiteljstvo, rovarski »Slov. Gospodar« in osma zapoved božja.

Višji šolski svet v Ljubljani je bil moral lani razglasiti naredbo oddelka za prosveto pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani, s katero je ta oblast velike ali glavne počitnice na osnovnih šolah preložila na čas, kakor jih imajo srednje šole. Dasi ni pokrajinska uprava vprašala za svet ne višjega, ne krajnih, ne okrajnih šolskih svetov in tudi ne učiteljstva, bije vendar »Slov. Gospodar« plat zvona: »Gori, gori!« Višji šolski svet in učiteljstvo je vsega krivo!

V svoji številki z dne 30. maja namreč piše »Slov. Gospodar« ... »da nima učiteljstvo z višjim šolskim svetom vred nič srca in ozirov na kmeta in njegove potrebe« ... »To je končni uspeh trmaste svojeglavnosti in brezobzirnosti liberalnega učiteljstva« ... »Tako se godi, če imajo vso oblast nad šolo in otroci liberalni učitelji« ... itd... »Liberalno učiteljstvo se igra z otroci in ljudstvom, kakor mačka z miško, s pomočjo Beograda« ...

»Slov. Gospodar« ve dobro, da se učiteljstvo mora pokoriti naredbam višjih oblasti, a vendar razlaga nepoučenemu narodu, da je učiteljtsvo vsega krivo. S tem svojim člankom dokazuje »Sloven. Gospodar«, da imajo gg. krog njegove mize v svoji glavi sicer mnogo hudobe, a malo soli. Oni so namreč zamudili pozvati krajne šolske svete, naj vložijo proti naredbi pokrajinske uprave pravočasno svoje ugovore na naučno ministrstvo v Beograd, in jim niso razložili, da si tisti, ki bodo v 14 dneh po sprejemu naredbe ugovarjali na naučno ministrstvo, pridobe pravico, imeti glavne počitnice še po starem običaju. Ugovori proti pokrajinski upravi imajo namreč v smislu še vedno veljavnega zakona z dne 8. febr. 1869 (§ 42. odstavek 4.) odložljivo moč, če se vložijo v 14 dneh potem, ko so odlok sprejeli.

Krajni šolski svet pa teh odlokov sploh sprejeli niso, temveč samo šolska vodstva (ki ne smejo ugovarjati), zato se smatra tisti dan za dan sprejema, ko je bilo šolsko vodstvo to naredbo pri seji krajnemu šolskemu svetu prečitalo in obrazložilo.

Večina krajnih šolskih svetov je pri teh sejah ugovarjala, zato imajo vsi oni, ki so v 14 dneh pismeno ugovarjali, pravico, imeti tudi letos počitnice še po starem, kdor pa ni pismeno v 14 dneh ugovarjal, temveč morebiti pozneje, se mora tej naredbi pokoriti. Kaj je torej storiti?

Krajni šolski sveti, ki so svoje ugovore proti preložitvi glavnih počitnic vložili v 14 dneh potem, ko se jim je naredba objavila, naj naznanijo takoj svojemu okrajnemu šolskemu svetu, da hočejo uporabiti zgoraj omenjeno zakonito odložljivo moč svojega ugovora ter imeti glavne počitnice na svoji šoli še po stari navadi t. j. v času od.. do... tako dolgo, dokler ne bo njihov ugovor v Beogradu rešen. Okrajni šolski sveti nimajo pravice o tem naznanilu ničesar sklepati, temveč ga morajo kratkomalo na znanje vzeti.

Tako je, gg. pri »Slov. Gosp.«. Vi znate biti pač hudobni, da znate to zadevo zlorabiti proti učiteljstvu, nočete pa naroda prav podučiti. Glavni urednik »Sl. Gospodarja« je duhovnik, ravnatelj tiskarne je duhovnik, dva duhovnika sedita v upravništvu, vsi skupaj grešijo proti osmi božji zapovedi, ki prepoveduje vsako laž, obrekovanje, opravljanje, krivo natolcevanje, predrzno sodbo in podpihovanje. Zdi se nam, da storimo dobro delo, če vsem tem gospodom ponovimo, da je v osmi božji zapovedi zapovedano resnico govoriti, odkritosrčnim biti v besedi in dejanju, pogašati se za dobro ime svojega bližnjega in preklicati obrekovanje in opravljanje. Učiteljstvo je z vami vred poklicano delati za nravnost naroda, zato ga ne smete opravljati in natolcevati. To je naš odgovor glavnemu uredniku — duhovniku.

—□—

— **Nedeljski počitek v vojski.** Vojni minister je izdal naredbo, da mora biti nedelja za vojake, podoficirje in oficirje dan odmora.

— **Zopet nesreča s splavom.** V sredo dne 6. t. m. ob 11. uri je pri Vuhredu zadel v most splav Petra Šarmana v Breznu in se razbil. Na splavu so bile 4 osebe; kakor nam sporočajo, so bili vsi v rožcah. Ker je voda zelo narastla, je potrebna pri vožnji posebna previdnost. — Vinjeni splavarji pa niso dovolj pazili na most in splav je trčil z vso silo vanj. Trije so se rešili in splavali na breg, eden pa je izginil v deročih valovih. Škoda znaša približno 100.000 K. To je že ponovna nesreča s splavom, katere glavni krivec je — alkohol.

— **Vlom na pošti pri Mariji Snežni.** — Kakor izvemo, je bil pri poštnem uradu Marija Snežna izvršen vlom. Neznani vlomilci so s ponarejenimi ključi odprli vrata poštnega urada in vlomili v blagajno, iz katere so vzeli vso gotovino in zalogo znamk. Občinstvo opozarjamo, da takoj ovadi sumljive ljudi, ki bi prodajali znamke.

— **Žeparji v Slov. Bistrici.** V pondeljek dne 4. t. m. se je vršil v Slovenski Bistrici semenj. Dober obisk sejma so izrabili dolgoprstneži in napravili več uspelih »kupčij«. Tako so izmaknili železničarju Francu Kovačiču 30.000 K, Mariji Rudolf 800 K, Mariji Novak 8.400 K in posestniku Janezu Pristovniku 2600 K.

— **Mlad pustolovec.** Obmejna oblast v Št. Ilju je aretirala fantka Viljema Belta, ki je hotel prekoračiti mejo, a ni imel nikakega dokumenta. Ni gotovo, ali je navedel resnično ime. Deček je bil nekoliko sumljiv; najbrž se ga je lotil nagib k vagabundstvu in pustolovstvu. Pravi, da se je l. 1922. vrnil iz Amerike na neki angleški ladji in se izkrcal v Tržiču. Od tu se je napotil preko jugoslovenske meje in je došel srečno brez dokumentov v Ljubljano. V Ljubljani je sedel na brzovlak in se pripeljal brez voznega listka v Št. Ilj, odkoder se mu je posrečilo priti čez mejo. Iz kakega vzroka se je bil vr...

Pav. Flerè:

Kmet Hraščan.

(Konec).

Do tedaj je čakal kmet Hraščan. Svoje misli je mislil in se zadovoljno smehljal. Ker so poznali njegovo jezo nad elektriko, se je zmislil vsak, da je danes pravzaprav lepa prilika, da ga podraži, kdor ga sreča ta večer.

»Tak jutri začno,« je dejal sosed, ki je bil vedno dobre volje.

»Začno,« je odvrnil Hraščan; mislil je pa reči še: »...ali pa ne začno«. A skrbno je varoval svoje besede, svoje misli. Odšel je, ne da bi pogledal soseda.

»Hej, Hraščan!« je klical štacunar, ko je prišel kmet po tobak in po vžigalice, »kaj misliš, bo jutri dosti gospode?«

»Zaslužek bo tvoj, štacunar, če jih bo dosti,« se je obregnil Hraščan ter se obrnil proti domu.

Domov pa ni šel. Kar naravnost v gozd se je napotil in skrbno gledal, če mu nihče ne sledi. Še nobenkrat ni šel tako težko v breg; manjkalo mu je sape. Pa ni se postaral, le hitreje je stopal, usopil se je, postati je moral. Srce mu je burno bilo. Naprej, naprej! Danes še bo delo! Ne sme zastajati noga, ne sme biti srce nemirno! Pognal se je naprej in kmalu je stal pred zadelano votlino. Tolikokrat je bil tu, in ne enkrat ga ni vznemirjala misel, da bi mu mogel kdo kaj izmakniti od skritega zaklada, celo ne da bi ga sploh kdo našel. Danes pa se je stresel ob misli. Sklonil se je, da pregleda, če je vse v redu, pa se hipoma spet vrže kvišku. Kaj ni zašumelo nekaj? Kaj ni poknila veja pod nogo?

Hitro je stopil okoli skale, poslušal napeto v gozd, pa ni čul drugega kot svoje napete žile na sencih. Prihuljeno je stal nekaj časa, ko pa se mu je le zazdelo vse varno, se je vrnil k skali. A trepetal je, da je moral sesti. Le en strah je bil v njem, da se mu ne posreči. V tem zadnjem trenutku je premislil še enkrat, če ni kje kake vrzeli, kjer bi misel preskočila in prišla prehitro od prvega osnutka h koncu; če ni kje v njej prepad, ki bi mu omejil pot k izvršitvi. Premislil je, vstal, segel k votlini, odtrgal mah ter potegnil iz nje zavezan meh. Stemnilo se je, a kmet Hraščan je poznal vsako reč v mehu tako natančno, da je vse otipal, vse razločil in sprevidel, da se ni uštel; kakor je započet račun, tako je zaključen; nikjer pogreška, nikjer primanjka.

Umiril se je; zložil vse v meh nazaj, otipal še enkrat, zavezal meh ter ga položil na tla. Sam je spet sedel, nabasal si pipo ter zažgal vžigalico. Ves srečen jo je ogledoval, ko je gorela.

»Dobro, dobro,« je kimal. »Tako bo, tako! — Vi meni travnik, jaz vam elektriko. Vi meni moje, jaz vam vaše!«

Z zadovoljstvom je vlekel iz pipe pa sledil toku svojih misli:

»Kmet neumen! Pauer tumasti! Ha, ha! Le psujte! Še boste videli, kaj zna ta neumni kmet! Makar ste učeni, gospoda, a tudi vam ne pojde vse tako, kakor ste si zamislili. — Naj bo! — A travnik je Hraščanov; Hraščana kmeta, kakor je neumen ta kmet!«

Pljunil je, jeza ga je spet gnjavila.

»Da, moj! Nisem vzel zanj denarja, pa vseeno ne kosim več na njem; ne sena, ne otave. Tudi vi ne boste!«

Nasmehnil se je misli, pa se zagledal spet tja prek vode v temna poslopja. Dobro jih je poznal. Poznal, ko je sijalo nanje solnce, poznal strahotno kvišku moleče v belo mesečino, poznal jih je temne, skoro da nevidne v temni noči. Le on sam jih je videl.

Tudi nocoj, kakor je bila tema. Vedel je dobro, da je tam prav blizu vode dolgo rdeče poslopje z visokim dimnikom; notri so stroji, so pravili. Pa ono poslopje, podobno mestni vili z ograjo; tam so pisarne in stanovanje uradnikov. Tam spet so barake z orodjem in s stanovanji za delavce. O, vse natanko jih je poznal kmet Hraščan. Uprl je proti njim svoje oko in videl jih je, ki so stegala kakor vrag svoje temne, dolge roke proti nebu — kakor vrag, ki požre vso zemljo, nenasiten, nevtoložen, dokler ne požre vsega, kakor je požrl njegov travnik.

Tako je zrl kmet Hraščan poslopja tam onkraj vode.

In stresla ga je jeza, in gnalo ga je, da se osveti; osveti za krivico, ki jo je napravila elektrika njemu; za krivico, ki še hoče storiti njegovim sotrpinom, kmetom, ki jim hoče predrugačiti njih življenje, jih uničiti, požreti.

Vstal je. Pograbil je meh ter bežal z brega. Ko je prišel do mostu, se je ustavil. Ni bilo v njem kesanja zaradi dejanja, ki ga misli storiti; ustavil se je le, da sliši, če je mirno vsepovsod, če ni koraka na mostu, preko katerega mora.

Vse tiho. Ni lista ni zamajal vetrček. Hitro in oprezno gre Hraščan na drugo stran. Tu pa se potuhne na stezo ob vodi. Odzadaj je moral priti k svojemu sovražniku. Ne po cesti, odspredaj; srečal bi ga znabiti posen človek ter ga ovadil.

On pa mora naprej, naprej! Tako je velela misel.

Hitel je. Preplezal nizko ograjo in kmalu je stal pri poslopju s stroji. Tu začne, tu je glavni sovražnik. Če uniči tega, je uničen ves.

Splazil se je k prvemu oknu. Odvezal je meh, izvlekel sveder in vrtal. Delal je hitro, da mu je postalo toplo. Pot mu je lepil na glavo klobuk. Hraščan pa je delal. —

Zažagaval je, vrtal, nastavljal patrone in polagal vžigalko. Od okna do okna. Na štirih je nastavil.

Postal je in poslušal, če ni privabil šum njegovega dela pazljivega ali radovednega človeka. Vse tiho. Mel si je roke, požvižgaval si ter si tiho dejal:

»Ha, ha, kmalu, kmalu bo travnik moj... moj!« Skoro, da je zakričal vesela zadnji »moj!«

nil nazaj v Št. Ilj, še ni pojasnjeno. Deček govori zelo dobro slovensko. Zaenkrat se nahaja v policijskih zaporih.

— **Obtožba radikalnega prvaka v Beli Cerkvi.** Kakor poročajo novosadski listi, je državno pravdništvo v Beli Cerkvi v Vojvodini obtožilo tamkajšnjega advokata in prvaka radikalne stranke dr. Živka Maletića radi zločina prevare, zločina poneverbe, prestopka uradne oblasti, zločinstva podkupovanja in odvetniškega prestopka. To mora biti res lep radikal, ki ima na vesti toliko zločinov.

— **Ogromni morski pes.** Te dni so ribiči pri Opatiji ujeli v mrežo morskega psa, dolgega 3 metre. Med kopališkimi gosti vlada veliko razburjenje.

— **Nesreče v Istri.** Minuli torek je v kamnolomu pri Raklju v Istri (blizu Pulje) eksplodirala mina in težko ranila dva delavca. Enemu je odnesla roko in ga težko ranila na glavi, drugi ima tudi oči poškodovane. Eden od njih se je radi hudih bolečin vrgel v morje, a so ga rešili. Oba so prepeljali v bolnico. — Na železniški progi pri Livadi je vlak, ki vozi iz Poreča v Buje, skočil s tira in se skotalil čez nasip. Več oseb je mrtvih.

— **Zopet velika poneverba v banki.** Te dni je bila odkrita v Poljedelski banki v Zagrebu velika poneverba. Pred 10 dnevi je nenadno zginil uradnik banke Dragotin Turčič. Pri skontraciji blagajne so našli, da je odnesel s seboj tudi 100.000 dinarjev. Čuje se, da je preko Ljubljane pobegnil na Dunaj.

— **Boj med orožniki in vojnimi begunci.** Dne 1. tm. je orožniška četa 30 mož napravila v okolici Muća v zagorski Dalmaciji racijo na vojne begunce, ki jih je tam veliko. V planini Svilaji je naletela na celo oboroženo četo beguncev, kakih 80. Pričelo se je streljanje. Več vojnih beguncev je bilo ranjenih. Vojni begunci so končno pobegnili v gore in s seboj vlekli vse ranjence. Od orožnikov je samo eden lahko ranjen.

— **Velik požar v Petrogradu.** Kakor poročajo listi iz Petrograda, je tamošnjo opero požar popolnoma uničil. Mnogo oseb je mrtvih ali težko ranjenih.

— **Blazna stava.** V Schwarzkulmu v Šleziji je neki delavec stavil, da izpije steklenico žganja na dušek. Res je to storil — pa takoj mrtev obležal.

— **Milijonski rop v Milanu.** V Milanu je ob belem dnevu na eni najbolj obljudenih ulic v bližini glavne pošte bil izvršen drzen rop. Mlademu dekletu in 15-letnemu spremljevalcu je bil odvzet mal kovček in kaseta z dragulji. Roparji so pridirjali v avtomobilih, takoj po izvršenem ropu zopet sedli v avtomobile in se odpeljali. Uropani predmeti so vredni poldrugi milijon lir. Roparji so streljali na zasledovalce in izginili.

— **Novorojenec — 6 in pol kg težak.** Žena nekega farmerja v Atikokanu (Kanada, Amerika) je rodila dete, ki je tehtalo 6 in pol kg. Mati je popolnoma zdrava, porod je bil normalen.

Okrenil se je:

»In zdaj še tja, tja! Povsod mora biti pripravljeno, in potem...

Stopil je k baraki z orodjem. Spet je zažagal, zavrtal, položil.

Naenkrat pa ni mogel več strpeti. Prijelo ga je, da je kar segel v žep, izvlekel vžigalice in prižgal vžigalko. Rdečkasto je zaplamtelo in v ta rdečkast svit se je zagledal kmet Hraščan. Ostal je na mestu, prihuljen, oči so mu izstopile, roke napele, prsti sključili kakor ujedi, ki leti na svoj plen...

Gledal je, kako je zlezel plamenček dalje po vrvici. Lizalo je, se utrinjalo, puščalo za seboj črno, smrtno pot. Plamenček pa je plezal dalje, plezal, plezal...

Zgodilo se je, kakor se je moralo zgoditi. Dinamitna patrona se je vnela, baraka je bila v strašnem poku goreč kup. Predno so prišli delavci in vaščani gasit, je že zgorela. Nevarnosti za druga poslopja ni bilo.

Ko pa so pregledovali drugo jutro na vse zgodaj, kako bi nastal ogenj, so našli pri strojnem poslopju neka mesta v les navrtana in v njih dinamitne patrone in zažigalke. Inženir se je čudil ter odstranjeval te nevarne predmete, ko mu pride javit delavec s pogorišča, da so našli na kose raztrgano človeško truplo. Hitro je šel inženir z njim in prišel ravno prav, da je videl, kako je pobral delavec v okopu, kakih trideset korakov od pogorišča, zlavo. Spoznali so jo prvi hip. Inžener se je zdrznil pa ni rekel nič kot:

»Verfluchter Bauer!«

— **Ponesrečeno francosko letalo.** V bližini Aplerbecka v nezasedenem nemškem ozemlju se je razbilo francosko letalo. Ponesrečil ni nihče.

— **Umor španskega škofa.** Nadškof v Saragosi (severna Španija), kardinal Saldevilla, je bil 4. tm. na cesti od neznanih zločincev umorjen. — Atentat je bil izvršen v hipu, ko je nadškof v bližini svojega posestva pri Saragosi izstopil iz avtomobila. Dva mladeniča, ki sta stala vsak na eni strani vrat, sta oddala 12 strelov. Kardinal je bil takoj mrtev. Njegov spremljevalec in šofer sta bila ranjena.

— **Govorice o povratku Cite v Avstrijo.** Newyorški list »Newyork World« je te dni prinesel vest, da je gledališki ravnatelj na Dunaju von Herber dal na razpolago bivši cesarici Citi svojo vilo v Ischlu z vso opremo, katera je bila nekoč last cesarja Franca Jožefa in katero je po prevratu kupil od avstrijske uprave. Za vzdrževalnino naj bi skrbela avstrijska vlada sama. List je dalje poročal, da je Cita ponudbo sprejela in da se v kratkem preseli iz Španje v Avstrijo. Na to vest odgovarjajo iz Dunaja, da von Herber nima v Ischlu nikake vile, najmanj pa one pokojnega cesarja Franca Jožefa, ki je last bivšega nadvojvode Salvatorja ter da je vsled tega vsa vest brez resne podlage.

— **Avijatična nesreča v Milanu.** Dne 30. maja krog 11. ure dopoldne se je dogodila v bližini Milana v Italiji grozna zrakoplovska nesreča, ki je zahtevala dve človeški žrtvi, od katerih je eden znani italijanski avijatik Umberto Guarnieri, sin ravnatelja milanskega lista »Corriere della Sera«. Guarnieri se je skupno z drugim avijatikom Ludovicom Manteganijem dvignil s hidroplanom z reke Ticine, da preiskusi aparat, ki pa je imel pogreško in je po par minutah padel naravnost nazaj v reko. Avijatika sta hotela hidroplan obdržati na površini, kar jima pa ni uspelo, vtonil je in ž njim sta utonila tudi onadva. Kmetje, ki so se nahajali v bližini, so jih čez nekaj časa sicer spravili iz vode, bila pa sta oba že mrtva.

— **Zračna zveza Anglija-Indija-Avstralija.** Angleški admiralat je odobril v budžetu znesek 230.000 funtov šterlingov za ureditev zračnega prometa med Anglijo-Indijo in Avstralijo. Promet bodo vzdrževali upravljivi zrakoplovi. Načrt je izdelal general Burney.

— **Lord Chaplin.** Dne 29. maja je umrl v Londonu v 82. letu starosti visconte Chaplin, večkratni angleški minister in sploh znana osebnost v angleških političnih in sportnih krogih. Lord Chaplin je bil značajen tip džentlemana iz dobe vladanja kraljice Viktorije. Pečal se je največ s poljedelsko politiko in bil prvovrsten in strasten sportnik. V političnem svetu je bil znan kot senior deželskih džentlemanov par excelence, glasovit tudi po svoji kravati, ki je bila zelo velika in je v vetru plapolala kakor zastava. Ob priliki njegove smrti prinašajo londonski listi tudi podrobnosti o nekem njegovem mladostnem romanu. Lord Chaplin je bil kot mladenič zaljubljen v lady Florence Paget, glasovito lepotico, katero so nazivali »žepna Venera«. Uspelo mu je, da je postal njen zaročenec, čeprav je imela na stotine oboževalcev, ki so ji nudili svojo roko. Med časom zaroke pa se je lepa lady zaljubila v markiza Hastingsa. Nekega dne je na sprehodu odšla v neko veliko modno trgovino ter zaprosila lorda Chaplina, da jo pred vrati počaka. Lady pa se ni ustavila v trgovini, ampak je šla pri zadnjih vratih na drugo cesto, kjer jo je čakal markiz Hastings ter jo odvedel na — ženitbeni urad, kjer sta se poročila. Chaplin pa je zaman čakal na nio pred vratmi. Prevara ga je silno bolela, toda nad tekmecem se je hudo maščeval kmalu na to na — dirkališču. Z neko stavo ga je denarno docela upropastil, tako da je štiri leta na to umrl v bedi. Chaplin se je pozneje poročil s hčerjo vojvode od Sutherlanda.

Turistika in sport.

: **V Hudičevem grabnu** pri Celju plavijo hlode, vsled česar je prehod smrtnonevaren. Za dne 10. junija napovedani izlet se preloži za pozneje. O. A. SPD je zaprosil za člane SPD in njih svojce polovično vožnjo Maribor-Laško in nazaj. Da se eventuelno dovoljeno znižanje vožnje izrabi, izletimo v nedeljo iz Celja čez Šmohor na **Mrzlico** (Savinjski Triglav, 1100 m) ter se vrnemo v Laško. Kdor reflektira na znižano vožnjo, naj se nemudoma zglasi pri g. Balóh, Grajski trg, da se bo vedelo radi voznih listkov. Pojasnila istotam. Jestvine s seboj vzeti! — Rotter.

Tedenski pregled

za naročnike »Narodnega lista«.

Torek, 29. maja. Narodna skupščina se pripravlja na slovesno otvoritev. — Med radikalci se bije oster boj za prazne ministrske stolce. — Pokrajinska vlada v Ljubljani ukine delovanje mariborske in ptujske Orjune zaradi sobotnih dogodkov v Ptuju, kjer so Nemci izzivali. V narodnem občinstvu vlada veliko razburjenje. Nemci se smejejo v pest. — Kralj je lahno obolel.

Sreda, 30. maja. Muslimani (Turki) so nezadovoljni z radikalci in se posvetujejo, ali naj še naprej ostanejo v Radićevem bloku. Narodna skupščina se slovesno otvori. Izvolijo se odseki.

Četrtek, 31. maja. Judenburške žrtve so pripeljali do Maribora; tam se je popoldne zbrala ogromna množica na kolodvoru, da se pokloni spominu junakov, ki so padli za svobodo. — Radić na shodu v Gračanicah hujska proti državi in kralju.

Petek, 1. junija. V narodni skupščini prečita Pašić vladno izjavo, ki pa razun radikalcev ne zadovolji nobene stranke. Izjava je medla tako glede notranje kakor glede zunanje politike.

Sobota, 2. junija. Finančni odbor Narodne skupščine sprejme predlog finančnega ministra, s katerim se odobre naknadni krediti v znesku ene milijarde 200 tisoč dinarjev, za kateri znesek je sedajna radikalna vlada že prekoračila proračun. Splošno je mnenje, da je največji del teh izdatkov bilo izvršenih za volitve v korist radikalcem. Za predlog vlade so glasovali radikalci, Nemci in Turki iz južne Srbije. — V Rimu je na pogajanjih med zastopniki naše in italijanske države prišlo do ostrega spora. Italijani neprestano zavlačujejo končno rešitev reškega vprašanja in med obema državama še visečih obmejnih ter trgovinsko-pogodbenih vprašanj. — V Ljubljani se je vršil pogreb zemskih ostankov judenburških slovenskih vojakov-mučenikov ob ogromni udeležbi — nad 30 tisoč — naroda. Pisatelj Vladimir Levstik je imel ob odprtem grobu govor, ki je bil mogočna obtožba vseh onih, ki delajo danes v svobodni državi proti temu, za kar so judenburški junaki v avstrijski sužnosti dali življenje.

Nedelja, 3. junija. V Celju se je vršil pokrajinski zbor Jugoslovenske Matice za Slovenijo ob veliki udeležbi zastopnikov iz vseh delov Slovenije. Društvo ima danes v Sloveniji 64 podružnic, kar je pa seveda veliko premalo, da bi moglo v polni meri vršiti svoje naloge.

Pondeljek, 4. junija. V narodni skupščini se je pričela razprava o izjavi vlade. V tej seji je imel nemški poslanec Moser drznost, da je slikal ptujske Nemce kot nedolžne ovce, Slovence pa kot divjake in razbojnike. Demokratski poslanec Rafajlović je povdaril, da je dokazano, da je imela nemška prireditev v Ptuju izzivalno-politični značaj ter je zahteval, da posebna komisija vso stvar preišče.

Darujte za ‚Sklad otroške bolnice‘ v Mariboru.

Senzacijonalna odkritja umorov v Budimpešti.

Budimpešta, 4. jun. Policija je dovršila preiskavo zločina, kakoršnih je malo v kriminalni zgodovini. Gre za celo vrsto umorov, izvršenih pred 7 meseci, ki so bili zgoli slučajno razkriti. Iz Amerike se je vrnil takrat neki Lachmann z ženo in hčerko, kupil v bližini Budimpešte vilo in se tam ustalil. Ker ni dajal hčerki, ki je špekulirala na borzi, dovolj denarja, ga je ubila in s pomočjo matere zakopala. Trgovski pomočnik Janoš Toth je slučajno nekaj zvedel o tem umoru in skušal od obeh žensk izvabiti denar. Sčasoma se je celo nastanil v vili. Večkrat so nastali prepiri med materjo in hčerko, ki je vedno zopet hotela denar. Toth se je vedno postavil na stran matere. Nekoč je v takem prepiru ustrelil hčer pred 16-letnim njenim sinom. Ko je ta zval na pomoč, je ustrelil tudi njega. S pomočjo matere je obe trupli zakopal v vrtu. Pozneje je v sporazumu z gospo Lachmann prodal vilo in v prisotnosti kupcev ustrelil gospo Lachmann, da bi se polastil kupnine. Kupca nista prijavila zločinca, ki so šele kasneje čisto slučajno izsledile zločin. Toth je že vse umore priznal.

Dopisi.

Iz ptujskega okraja. (Otvoritev ptujskogorske ceste.) Dne 2. junija tega leta se je slovesno otvorila novozgrajena cesta čez ptujskogorski breg v tiru okrajne ceste Ptuj-Rogatec-Celje. Škof dr. Karlin, ki se je mudil dne 3. junija tl. na Ptujski gori ter izvršil birmo, je prišel en dan poprej na Ptujsko goro, da je cesto blagoslovil. Pri slavnostni otvoritvi so bile zastopane civilne in vojaške oblasti, sosvet okrajnega zastopa z uradništvom, funkcijonarji ptujskogorske občine in obilo občinstva. Slovesnost se je dovršila z nagovorom g. škofa dr. Karlina, otvoritvenim govorom vladnega komisarja g. Mihaela Brenčiča in zahvalnim govorom župana ptujskogorske občine. Mašo pred otvoritvijo je opravil zunaj na prostem na vrhu ceste sam g. škof dr. Karlin, ob asistenci domačega svečeništva. Ko je otvoril vladni komisar okrajnega zastopa Ptuj novo preloženo okrajno cesto, povedal je pri tem tudi zgodovino te težke zgradbe, ki je stala poldrugi milijon kron. Že pred 20 leti se je izprožila misel, da se strma cesta, ki vodi čez ptujskogorski breg v padcu 80%, preloži v serpentine. Obile nesreče na tem bregu, ki so zahtevale mnogo človeških žrtev (5 voznikov se je ubilo) ter druge materijalne škode, so končno prisilile okrajni zastop in bivši deželni odbor štajerski, da so se napravili načrti in stavile gradbene svote v proračun. Dežela Štajerska je obljubila prispevati polovico k gradbenim izdatkom, žalibog ni plačala niti ficka, ker gradbeno delo se je toliko časa zavlačevalo, da je komaj leta 1916 z ruskimi vjetniki pričel zemeljsko delo takratni načelnik okrajnega zastopa očka Ornig, toda že po dvemesečnem delu so ruski vjetniki bili oddani na kmete, in konec je bil gradbi. Šele leta 1920 pod slovenskim vodstvom okrajnega zastopa se je zgradba na novo pričela. Vodja gradbene sekcije g. gradb sv. Vanek je po poprejšnjih načrtih cestno črto na novo premeril ter bil duševni vodja gradbe. Vlada je obljubila pomoč do 50% v okviru državnega proračuna. Ker je okrajni zastop kril sam vse stroške, še ima od vlade tirjati precejšnjo svoto. Kar se prej ni moglo zgraditi v 20. letih, se je dovršilo v pičlem času dveh let. Vodja okrajnega glavarstva v Ptuju g. vl. sv. dr. Vodopivc, ki je namestoval velikega župana, je v jedrnatih besedah pohvalil delo okrajnega zastopa Ptuj, ki je složnim in skupnim delom ter s pomočjo vseh virov, dovršil tako ogromno delo, kakor noben okrajni zastop ali cestni odbor v Sloveniji v zadnjih desetletjih. Če tudi so bili težki povojni časi ter je primanjkovalo denarnih sredstev, je okrajni zastop Ptuj zgradil in sprejel v kratkem času po vojni dve novi okrajni cesti, in spet gradi še dve cesti, medtem pa je izvršil še to ogromno delo: preložitev ptujskogorske ceste. Stavil je okrajni zastop Ptuj pod vodstvom g. vl. kom. Brenčiča ter gg. sosvetnikov in dobrega uradništva vsem drugim okrajnim zastopom v vzgled in posnemanje, posebno te uspehe, ki so plod skupnega dela vseh moči in strank ter kraljeve vojske na gospodarskem in kulturnem polju.

Iz kopališča Slatina-Radenci. Prvokrat po prevratu imel sem zopet priliko priti v ta kraj, ki slovi zaradi svoje svetovnoznane zdravilne vode in učinkujočih žveplenih kopelji. Mislil sem tudi, da najdem v narodnem oziru ta kraj očiščen, ter da so zginili zadnji sledovi tega bivšega nemškega otoka. Pa kako sem se motil. Lastnik tega zdravilišča, neki Wieltschnigg, je s svojo družino še hujši in nevarnejši nasprotnik našega naroda in posebno naše mlade države, kakor so bili prejšnji lastniki. Nemški napisi so sicer deloma zginili in se nadomestili s slovenskimi, našel pa sem zopet nekaj čisto nemških izzivalnih napisov, katerih preje ni bilo. Prišel sem v pisarno, da pozdravim ravnatelja, vrlega Slovenca g. Janžeka, a začudil sem se, ko slišim samo nemško blebetanje dveh trajlic, katerih ena mi je z vso težavo v slovenščini izpovedala, da g. Janžeka ni več in da imajo zdaj one kancelijo, kakor tudi tam nemško šproho. Od tu se napotim v kopališče, tam najdem istotako dve nemški klepetulji, ki me nič kaj prijazno ne sprejmeta. Menda zato, ker sem nju nemško govoril slovensko. V restavraciji najdem malega dobro rejenega gospoda — ne vem, ali je bil gostilničar ali natakar — komandiral je v švabščini in bil od vin

skih duhov močno navzet. Pred restavracijo razkladali so pivo in je neki uradnik — klicali so ga: Herr Koschell! — zopet lomil neko celjsko nemščino. Vprašajoč, zakaj se peča g. Wieltschnigg z razprodajo piva, odgovori mi ta g. Koschell: »ja bissens, Gschäft ist Gschäft!« In žalost me je obšla! Ti draga, ljuba slovenska domovina, kako si lepa, ali kako malo se Te spoštuje! In kje ste Vi vrli narodni stražarji, ki ste nekdaj v hujših časih znali braniti narodno čast ob tej skrajni severni meji? In žaj dela občina? In kje je nekdanji tako delavni župan g. Zemljič? Šel sem ga obiskat, a ga žal ni bilo doma. Šele v Gornji Radgoni sem izvedel vse lumparije renegata Wieltschnigga. Izgnan je radi svojih velikih narodnih grehov iz naše države, a vkljub temu nemoteno hujska po okraju, preganja zdravnika Slovana, a naše oblasti se ne zganejo, ker baje na vse strani — »maže«. Tako se še pod Avstrijo ni delalo, zato pa sem zagrabil kovček in brž proti Mariboru, da si ne bodemo gojili takih gadov na svojih prsih in podpirali takih zagrizenih podjetij.

Celjske vesti.

Smrtna kosa. V Celju je umrl dne 2. junija g. Lazar Kekič, trgovec iz Zagreba, v celjskih narodnih in trgovskih krogih splošno priljubljena osebnost. N. v m. p.!

Iz seje celjskega občinskega sveta. Seja se je vršila v pondeljek, dne 4. tm. ter je razpravljala o važnih pravnih ter finančno-gospodarskih vprašanjih. Potrdila se je zakupna pogodba med celjskim odsekom savinjske podružnice SPD ter mestne občine glede Kumarjevega posestva, kjer je sedaj planinsko zavetišče Celjska koča. Zavrnil se je neki priziv glede denarne globe radi nemarnega pobiranja nočnega davka. Obširna je bila debata o saniranju mestnih financ. Referent dr. Božič je podal temeljito sliko o stanju mestnega premoženja. Aktiva se ceni na 39 milijonov D, mestni dolgovi znašajo okroglo 4 milijone D, tako da znaša občinsko premoženje okrog 35 milijonov Din. V imenu finančnega odseka predlaga, da se vsi dolgovi pri raznih zavodih unificirajo, primanjkljaji iz prejšnjih proračunskih let krije ter v to svrho votira večje posojilo, ki naj obsega tudi nekatere nove naprave kakor napeljavo rezervnega voda pri mestnem vodovodu, otvoritev keja na levem savinjskem obrežju od brvi do Kapucinskega mostu ter zgraditev novega zimskega ter letnega kopališča ob savinjskem obrežju na Pallosovem zemljišču. Celokupno posojilo bi znašalo 6 milijonov D. Po nekaterih nasvetih se sklene najeti to posojilo, podrobna izvršitev sklepa se pa naloži županstvu, ozir. mestnemu magistratu. Vsled povišanja mezd uslužbencev v mestnih podjetjih se povišajo cene električnega toka in plina. Odslej se plača za elektr. tok za števce 4 D, v javnih lokalih 6 D, v kino-podjetjih 8 D in za svečo in mesec pa 50 para. Plin se zviša pri kub. metru na 4.50 D za industrijske svrhe in 3.50 D za zasebnike. Mestni obč. svet se izreče proti lokalni potrebi za dve gostilniški koncesiji.

Objave.

§ **Zasebno učilišče Legat zopet otvorjeno.** Kakor izvemo, je deželna vlada dovolila otvoritev zasebnega učilišča Legat v Mariboru in šolo tudi koncesijonirala. Začasno sicer samo za strojepisje in stenografijo, pa vendar je že to velik uspeh, ako se pomisli, da je velika potreba po stenotipisce. Otvoritev zasebnega učilišča Legat se vrši že tekom tega meseca. Kot šolski prostori služijo velii, lepi zračni prostori hiše Vrazova ul. 4. Vpisovanje in pojasnila za tečaje za strojepisje in stenografijo dnevno od 8.—12. in od 2.—6. ure v trgovini Legat Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100.

§ **Opozarjamo** na današnji oglas restavracije »Maribor«, katera se je popolnoma preuredila, kot gostilniški prostori, vrt itd.

§ **Žepni vozni red** zelo obširen in ličen, veljaven od 1. junija tl. izide prihodnje dni v knjigarni V. Weixl, na kar se cenj. interesente že danes opozori.

§ **Zarja v Pobrežju** priredi dne 1. julija veliko vrtno veselico v gostilni g. Balona. Igrala bo koncertna godba »Drave«. Na to se naj ozirajo društva v okolici.

Krsna slava naših topničarjev.

Maribor, 5. junija.

V času, ko nas razjedajo notranji, politični spori, ko v krupu dnevnega življenja vedno bolj pozabljamo, da je bila naša svoboda spočeta v trpljenju in rojena v potokih krvi — je naša narodna armada os, okoli katere se vrti domovina. Brez te osi bi nas že zdavnaj razbili močnejši nasprotniki. Armada je trdna skala, ob katero zaman butajo politične strasti. Mi cenimo armado, ker nam same ona jamči za mir in za varnost vsega tega, kar imamo danes. Zategadelj pa prazniki naših polkov ne ostanejo omejeni samo na zidovje vojašnic, ampak se jih spominja vsa patriotično čuteča javnost.

Včeraj je slavil svojo prvo slavo 32. artilerijski polk v Mariboru. Prva slava tega polka, ki je nastanjen v vojašnici vojvode Mišića, ima dvojen pomen: 1. Polk je bil formiran šele pred osmimi meseci in bo imel stalno garnizijo v obmejnem Mariboru. 2. Polk si je izbral za svoj praznik 5. junij v spomin na slavni dan l. 1919, ko so baterije Drav. artilerijskega polka prvikrat došle na Gosposvetsko polje.

Kljub deževnemu vremenu, ki je preprečilo, da bi se slava izvršila na prostem, je bila prireditev artilerijskega polka lepa in prisrčna manifestacija ozkih vezi, ki vežejo armado z narodom. Častitljivi srbski običaj krsne slave je tako topel in nepotvorjen izraz slovanske demokracije, da mu pri nas zaman iščemo enakega. V njem se nacionalna zavest zliva z državno in državna dobi najvišjo sankcijo v božjem blagoslovu. Tembolj ginljiva pa je bila včerajšnja krsna slava za slovensko srce, ki se bolestno zdrzne, če sliši ime Gosposvetsko polje.

Poveljnik naših mariborskih topničarjev g. polkovnik Živ. Bogojević je storil vse mogoče, da je bila prva slava slavnostna in prisrčna. V široki jahalnici ki je bila na hitro roko okrašena s cvetlicami in banderci, se je zbralo vojaštvo s častniki in podčastniki. Došli so tudi zastopniki tukajšnjh oblasti in državnih zavodov, oficirji drugih polkov z damami in nekoliko drugih gostov. Ob 10. uri se je začela slavnost s sviranjem vojaške godbe, nato pa je vojni svještenik g. P. Trbojević izvršil obred blagoslovljenja in sekanja kolača. Med obredom so peli trije ruski pevci.

Po končanem obredu, čigar najginljivejša točka je pač prizor, ko se domačin-polkovnik, podčastnik in redov brasko poljubijo, je stopil pred vojake njih poveljnik g. polkovnik Bogojević in v krasno zasnovanem in retorično dovršenem govoru razložil pomen in zgodovino krsne slave. Srčna gorkota je prevevala njegov govor na onem mestu, kjer je govoril o pohodu na starodavno Gosposvetsko polje, slovensko — odslej jugoslovensko Kosovo. V kratkih obrisih je očrtal pomen izgubljene Koroške za celokupno domovino in izrazil trdno upanje, da bo v bodočnosti tudi to Kosovo združeno z našo državo. Burni »živio« klici so zadoneli na čast kralju in njegovemu domu, ko je g. polkovnik končal svoj govor.

Nato je prečital čestitke, ki jih je prejel polk povodom svoje prve slave. Koliko vojaških edinic in oseb se je spomnilo nanj: od vojnega ministra pa do artilerijcev daleč na južni meji. Pozdrave mu je poslal tudi general Maister. Vsi pozdravi izražajo solidarnost in demokratične običaje v naši armadi.

Po oficielnem delu proslave so bili navzoči pogoščeni z zakuskom. Neprisiljena, prijetna družabnost se je razmahnila od mize do mize. Po zakusku je domačin g. polkovnik Bogojević povabil nekoliko gostov k kosilu. Civilne oblasti je zastopal g. župan Grčar. Vrstila se je napitnica za napitnico. Najprej je pozdravil goste gostitelj g. polk. Bogojević, ki je napil vrhovnemu poveljniku vojske kralju Aleksandru in njegovemu dvoru. Za njim se je oglasil k besedi gosp. vojni svještenik Trbojević, ki je v vznešenih besedah slikal solidarnost med vojsko in narodom. V imenu civilnih oblasti je g. župan Grčar povdarjal demokratičen značaj naše armade in nje pomen za demokracijo. Nato je zopet govoril gosp. polkovnik Bogojević in se spominjal judenburških žrtev. Za njim se je oglasil k besedi g. dr. Reisman, ki je slavil kulturno delo naše armade, katero le še bolj poglablja njene ozke vezi z narodnim življenjem. G. podpolkovnik Radović se je z gorkoto spominjal bojev na solunski fronti, kjer mu je bil vojni drug g. župan Grčar. G. gimnazijski rvanatelj dr. Tominšek je govoril kot šolnik o mladinski vzgoji in armadi. V imenu Sokolstva je govoril g. Julče Novak, nato pa tudi gg. Križnič in Toman. Naposled je g. Džamonja apeliral na katolike, da tudi oni uvedejo v svoje hiše krsno slavo, ki bo najlepši simbol našega nacionalnega in duhovnega jedinstva in ki ne nasprotuje duhu in običajem katoliške cerkve. Med kosilom so nastopili vojaki in deklamirali ognjevite patriotične pesmi. Zelo so burno odobravanje. Vmes je svirala tudi vojaška godba.

Vse napitnice in govore je prevevala široka jugoslovanska zavest. Govorniki so naglašali živo potrebo naše solidarnosti v državnem žitvljenju. Armada bodi vzgled državljanom! G. polkovnik Bogojević si je s svojo ljubeznivostjo pridobil simpatije vseh navzočih.

32. artilerijskemu polku, ki je začel svojo zgodovino v duhu Gosposvetskega polja, želimo obilo uspeha. Pomozi Bog junaci!

Vprašanje kreditov za industrijo.

Beograjski »Trgovinski Glasnik« je prinesel članek g. Marka Bauera, glavnega tajnika Zveze industrijcev, o vprašanju kreditov za industrijo. Težka finančna kriza, ki je zavladala v našem industrijskem, trgovskem in obrtnem gospodarstvu, vedno bolj sili vse te kroge, da se s tem vprašanjem bavijo. Zaenkrat je vprašanje rešeno s stališčem, katero sta zavzela fin. minister in Narodna banka proti inflaciji. S tem dejstvom mora naša industrija računati in je v okviru tega dejstva možno računati samo z revizijo dosdajnih kreditov ter z novo regulacijo novih. Minister financ je napotil industrijalce na isto pot, po kateri so šli lastniki nedovršenih novih zgradb v Beogradu, t. j. da iščejo kredit v inozemstvu. Tega kredita pa niso dobili lastniki novih zgradb, ampak državna hipotekarna banka, ki napram tuzemskim upnikom jamči s svojim imetjem o inozemstvu subsidiarno za njo kot državno institucijo država sama. Ako naj torej gredo industrijalci po isti poti, mora biti med njimi in inozemskimi upniki posredovalec kakor je n pr. državna hipotekarna banka. Pri industriji ne gre seveda za dolgodobni amortizacijski, ampak za kratkodobni kredit. Industrijska podjetja pridejo do tega obrtnega kapitala bodisi z lastno glavnico ali potom kredita pri Narodni banki ali pri zasebnih denarnih zavodih ali pa potom kredita pri dobaviteljih surovin. V tem pogledu se je storilo vse, kar je bilo mogoče. Najti bi trebalo sedaj še kreditno institucijo; to bi bila ali državna hipotekarna banka ali pa kaka njej slična ustanova javnega državnega značaja. Od finančnega ministra je odvisno, da predloži Narodni skupščini zakon, s katerim se državna hipotekarna banka pooblašča k izdajanju industrijskega kredita odnosno da pooblasti upravo banke, da sklene v inozemstvu posojilo v to svrho, ali pa, da Narodni skupščini predloži zakon, s katerim se osnuje pod državno garancijo ustanova, slična državni hipotekarni banki, ki naj služi industriji. Iskanje kredita v inozemstvu je posamezna podjetja težavno. Nekaterim je sicer uspelo, da so ali dobila v inozemstvu kredit ali pa so dosegla, da inozemski kapital sodeluje z njimi. Ako bi se pa poskušal kumulativni korak industrije za posojilo v inozemstvu, bi po mnenju g. Bauera ne uspel, enako tudi ne akcija posameznih industrijskih panog. Odprta je še možnost, da industrijalci osnujejo skupno industrijsko banko ter potom nje pridejo do kredita v inozemstvu. Vprašanje kredita pa bi se tudi na ta način ne rešilo v polnem obsegu, imeli bi le eno banko več. Preostaja torej edino pot, ki vodi preko državne hipotečne banke ali podobne državne ustanove.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure
in ob četrtkih od 18.—1/2 20. ure
mladin. oddelek ob sobotah od 18—19. ure

Mariborske vesti.

Maribor, 6. junija 1923.

Naši poštni nameščenci.

Ko sem si nedavno tega, stavil vprašanje, s katero vrsto državnih nameščencev pridemo v splošnem najpogosteje v stiko, priznati sem moral takoj, da so to oni od pošte, priznati pa tudi ob enem, da so oni, ki zaslužijo, oziroma ki bi morali uživati pred vsemi drugimi naše simpatije in največje zaupanje. Ako le pomislimo, da pošti izročimo mnogokrat naše največje tajnosti za odpravo na kogar in kamor si bodi in da sprejmemo po njej iz rok pismonoše vse, kar srce naše pričakuje iz bližnjih in daljnih krajev, uvidimo lahko, da so našega zaupanja vredni in jih smemo zato tudi šteti med naše prijatelje. Ako nam je dana prilika, neopaženo pogledati v dvorano pismonoš ob času, ko so vsi zbrani, moramo res občudovati njih marljivost, kadar razmetavajo nakopičene, ogromne množine pošiljk, si jih razdelijo med seboj, uvrščajo in pripravljajo za dostavo, ter kako se trudijo rešiti prepogostokrat najtežje zagonetke obstoječe v fantastično sestavljenih in neumljivo pisanih naslovih ali pa najti naslovnika brez vsakega natančnejšega naslova itd. In kadar bije za dostavo določena ura, o kateri zapustijo zopet vsi skupaj dvorano, potem izgledi kakor pri jutranjem izletu čebel iz panja. Na vse strani hitijo, vsak proti določenemu mu okraju, prekoračijo križem vse ceste in ulice, ob vsakem tudi najslabšem vremenu, hitijo od hiše do hiše brzih korakov, letijo navzgor in navzdol po stopnicah, od nadstropja do nadstropja, čez prage in hodnike, pod streho in pod zemljo, poznajo vsak kotiček ter osebno vsakega prebivalca, njegove navadne in posebne želje, katerim vedno radi ustrezajo. In ne samo da skrbi pismonoša, da pride pošiljka, kjer je to le mogoče, v lastne roke naslovniku, ampak on stori celo še več, kakor mu je predpisano in kakor to stori n. pr. moj vrli pismonoša. Kadar je ta namreč v moji odsotnosti vrgel kakšno pismo skozi špranjo vrat v mojo sobo, vpraša me še posebej pri slučajnem srečanju na cesti, tudi po daljšem času še, jeli sem sprejel to ali ono pošiljko. Kako neki mu ne bi bil hvaležen za toliko pozornost in mu ne želel vse dobro že na tej zemlji, ko vendar ne morem drugače kakor smatrati ga za prijatelja? Ako poiščemo priliko, radovedno in skrivaj opazovati vse druge višje in nižje poštne uradnike in druge nameščence pri njih delu, prepričamo se, kako naglo izvršuje vsak posameznik svoj posel. Po noči in po dnevu so na svojem mestu, danes ti, jutri drugi, mučijo in trudijo se pri mnogokrat najnapornejšem delu v tej najbolj odgovorni službi, da opravijo in odpravijo, seveda največ v našem interesu, vse o pravem času. In vse se vrši z občudovanja vredno točnostjo in vestnostjo, ki jim je, kakor bi človek mislil, že prirojena.

Za vse njih naporno delo pa dobijo le pičlo plačo, ki jim niti za najmanjše življenjske potrebščine nikakor ne more zadostovati. Kljub temu pa opravljajo zvesti svojemu odgovornemu poklicu, neumorno svojo naporno službo naprej, dokler slednjič ne opešajo in, kakor se to večkrat čuje, ne zgrudijo v sredi službe. In ako potem postane nezmožen eden izmed njih, ali zapusti vdovo in otroke, kaj pa potem? Obče znano je, kako je država do zdaj skrbela za te zveste javne nameščence. Skrbijo toraj zato, kako si poštenim potom sami pomagajo. In kadar si poiščejo enkrat priliko, da se obrnejo na skromen način, v opravičenem upanju do zaupanja občinstva, takrat naj nihče ne bi smel prezreti njih teženj, nihče ne odrekati jim svoje pomoči, ki jo iščejo v pravi zvestobi do svojih v službi onemoglih tovarišev ali njih zapuščene družine. In takšna prilika se bo nudila to nedeljo, na katero priredijo v Mariboru svojo vrtno veselico v korist in podporo svojih trpečih sodrugov. Naj vas srce vaše vleče v njih družbo, kajti bivali boste med prijatelji.

Izven njih službe sem imel opetovano priliko priti z njimi v stike in našel sem med njimi prave zlate duše. Zato se pa tudi posebno veselim, ako jim bodem mogel o imenovani priliki priti naproti s polnim srcem in, Bog dal, tudi s primerno napolnjeno listnico.

J. Milkovič.

—□—

m **Novi mariborski škof.** Rimski listi poročajo, da je papež imenoval bivšega škofa v Trstu, dr. Karlina, za škofa lavantinske škofije v Mariboru.

m **Kolesarjem** se posebno dopada vožnja po mestnih nasadih. Tako se dosledno že več dni vozijo okrog 7. ure neki elementi nekaznovano od Tomšičovega drevoreda skozi nasade v Trubarjevo ulico

In očesa postave od nikoder ni, ali pa kje v nasprotni strani stoji! Kaj, če bi obiskovalci parka in člani Olepš. društva take nepridiprave kar sami ošvrknili z leskovko? Morda bi se, če bi jih pekel hrbet, vendar premislili uporabljati šetališče kot dirkališče. Čas je, da se napravi tu red! — Kaj pa, ali bodo nova potabližnjice ostale? Ravno lepo ne izgledajo, ko prepreckajo travnike!

m **Za Lužiške Srbe.** Opozarjamo na predavanje g. Džamonje o Lužiških Srbih, ki se vrši v petek dne 8. tm. ob 20 uri v mali kazinski dvorani. O predavanju smo poročali obširneje v včerajšnji številki.

m **»Ljudska univerza«.** V pondeljek se je vršilo zadnje predavanje »Ljudske univerze« v letošnji sezoni (1922—23). — Predaval je g. prof. I. Favai o sugestiji in hipnozi. Njegova izvajanja, podprta na znanstvene vire, zlasti na spise znanega psihiatra in raziskovalca dušeslovnih problemov Forela, so bila zelo poljudna in nič manj zanimiva. Predmet je že sam na sebi tako zanimiv, da so poslušalci ves čas pozorno sledili predavateljevim izvajanjem. Upamo, da bodo odslej nekoliko bolj nezaupni napram raznim hipnotizerjem in telepatom. — S tem predavanjem je bila letošnja predavalna sezona zaključena. Priznati je treba, da letos ni bilo toliko predavanj in tudi ne toliko zanimanja med občinstvom kot prvo leto. Kljub temu pa je bila »Ljudska univerza« edina javna predavalnica, ki je nudila duševno hrano popolnoma zastonj. Upamo, da bo svoje delo nadaljevala, če le mogoče na širši podlagi in po enotnem delovnem programu. Predvsem pa pričakujemo, da bo občinstvo prihodnjo jesen in zimo obilneje napolnjevalo malo kazinsko dvorano.

m **Za poletno porotno zasedanje v Mariboru** so doslej razpisani sledeči slučaji: 11. jun. Ivan Fric (goljufija); 12. jun. Štefan Kreslin (težka telesna poškodba); 14. jun. Ludvik Roth (poneverba) in Ivan Ter Ivana Kavli (umor); 15. jun. Franc Družovec (uboj), Franc Vèzjak (težka telesna poškodba); 16. jun. Querino Pellinti (goljufija).

m **Mezdno gibanje čevljarskih pomočnikov v Mariboru.** Čevljarski pomočniki v Mariboru so pretekli teden predložili svojim mojstrom memorandum, v katerem zahtevajo 50% poviška dosedanjih plač. V pondeljek 4. t. m. so se vršila tozadevna pogajanja med obojestranskimi delegati v restavraciji »Kolo« na Glavnem trgu. Po daljšem pogajanju je bil sprejet sklep, s katerim je bilo pomočnikom ugodeno 25% poviška dosedanjih plač. S tem je bilo gibanje zaključeno in pomočniki niso stopili v stavko.

m **Poštni upokojenci, njih vdove in sirote,** kateri žele nabaviti premog za letošnjo zimo, naj se javijo do 15. junija pri gospodu Antonu Majer pri blagajni glavne pošte ter premog tam naroče. Vsa pojasnila dobe pri omenjenem gospodu.

m **Najlepše romane in druge raznovrstne knjige iz svetovnega slovstva v vseh jezikih izposojuje proti neznatni izposojnini »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu.** Knjižnica kupi takoj po izidu vsako novo slovensko knjigo.

m **Mestno kopališče** je izven nedelje in ponedeljka vse dni v tednu odprto. Parna kopelj je ob sredah in petkih za dame, ostale dni za gospode. Občinstvo se opozarja, da mu v prvih kopelnih dneh ni treba čakati na kopelj. Kopališče je odprto od 10. ure do 19. popoldne, blagajna pa do 18.

m **Kavarna v mestnem parku.** Pri lepem vremenu dnevno koncert od pol 17. do pol 19. in od 19. do 24. ure. Sladoled in domače pecivo.

m **Konec njegove slave.** Nedavno smo poročali, da je neki Dvoršak ukradel svojemu službodajalcu Sterleku 38.000 K in razno zlatnino ter jo nato popihal. Sedaj se je kradljivi ptiček ujel v policijske mreže. Dvoršak, ki je doma iz Zrkovc, se je takoj po tatvini sestal z neko veselo družbo, čije člani so stari, policijski znanci, najel izvoščka in se peljal z družbo vred v Št. Ilj. Ob drugi priliki je naredil izlet v Sv. Lovrenc na Pohorju, kjer je gostil kar deset znancev in znank. Ker je hotel biti tudi po modi oblečen, si je kupil pri tvrdki Turad novo obleko, s katero se je nameraval napotiti čez mejo. Medtem pa so bila njegova slavna potovanja razkrita in v Št. Ilju so ga čakali namesto veselih znancev neizprosni orožniki ter ga aretirali. Na stanovanju njegove ljubice in pri nekaterih njegovih znancih so našli del ukradene zlatnine. Dvoršaka bo sodila ljubljanska porota.

m **Policijska kronika.** Dne 1. t. m. je izgubil g. Mošić, stanujoč v Trdinovi ulici, zlato verižico za uro, vredno 3000 K. Najditelj naj jo odda na policijskem komisarijatu, kjer se mu izplača zakonito določena najdnina. — Pred Jadransko banko je bilo ukradeno kolo z znamko »Diamant«. — V zvezi z zadnjimi vlomi je policija izvršila več hišnih preiskav in aretirala dve osebi. — Marija Spran v Slovenski ulici je bila zasačena, da je trgala v parku cvetlice. Ker pa je bil za prišo policijski organ, je morala plačati višjo globo kakor bi stale cvetlice v prodajalni. Zaradi poškodovanja javnih nasadov sta se zagovarjala Roman Cvetek in Engelbert Križan. — V Mariboru in v okolici se klati približno 25leten mož srednje postave, ki na eno oko škili. Govori dobro slovensko in nemško. Sumijo ga, da je izvršil dne 29. prejšnjega meseca vlom v Lobnici. Doslej še ga varnostne oblasti niso zasledile.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Sreda, 6. junija zaprto.

Četrtek, 7. junija Zvesti tovariš. A.

Petek, 8. junija ob 15. Hasanaginica, izv. Dijaška predstava.

Sobota, 9. junija Cavalleria rusticana, izv. Premijera. Gostovanje g. Zd. Knittla, člana zagrebške opere.

Kultura in umetnost

x **Produkcija gojencev naše »Glasbene Matice«,** ki se je vršila v torek v pevski dvorani zavoda, nam je bila vprašanje in odgovor o delovanju šole, imela je pa tudi prisrčno družinsko lice. Prihiteli so stariši, sestrice in bratci naših malčkov, malih in kratkohlačnikov, da bi bili deležni prvih uspehov, zorne omamljive slave našega najnežnejšega naraščaja. Tekmovali so zvečine začetniki na klavirju, goslih, čelu, solopetju in mladinskem petju, v neprostovoljni borbi početkoma trepetajoči, nato osokoljeni in dokončavši nalogo v prijetnem oddihu. Vsak teh malčkov se je potrudil, da bi si pripel vsaj listek majhnega lovorjevega lista na glavico in to je občinstvo uvidelo in ni štedilo s priznanjem. Mi smo pa odnesli sodbo, da je šola dobra, da so profesorji na svojem mestu, da je ta zavod za Maribor neprecenljiva kulturna potreba. Podpore, katere v tako veliki meri poklanjajo v prvi vrsti naši slovenski odvetniki, banke in mariborske posojilnice ter trgovski krogi, bodo donašale visoke obresti naši mladini. Preglednejše poročilo o tej prireditvi, posebno o uspehih poduka, si pridržimo po zaključku druge produkcije gojencev. Ta se vrši v četrtek ob pol 8. uri zvečer v kaziński dvorani. Ljubitelji mladine, podporniki in ustanovitelji zavoda, pridite, da se prepričate, da so vaša plemenita darežljiva srca rodila v srcih našega upa in naše bodočnosti najžlahtnejši sad.

Sokolstvo.

M. Kovačić:

Bistvo sokolske misli.

(Dalje in konec).

Iz dosedanjih izvajanj je razvidno, da more biti član sokolske organizacije pripadnik vsake napredne politične stranke, ki ne deluje v očividnem nasprotju s koristijo naroda in narodnostne države. To pa je neizogibni predpogoj za možnost, biti sprejet v sokolske vrste. Kajti nahajamo se še vedno v položaju, da nismo povsod na svoji zemlji svoji gospodje (Koroško, Primorje). Zato nam je zaenkrat nacijonalna ideja zvezda vodnica, za katero gre Sokostvo eventualno tudi v lastni državi če treba, v opreki s kako strankarsko vlado, ki bi skušala izigravati narodnostne interese za strankarske koristi. (Dokaz: poslanica savezne ga starešinstva od 30. maja 1923 v zadevi organizacij Orjune!)

Tembolj je bila logična posledica, da so se izločili iz jugoslovenskega Sokolstva oni, ki tvore danes separatistični hrvatski lažisokolski savez. Njih ni vodil pogled na korist celotnega naroda, nego — morda tualitam dobro menjeni — ozkosrčni partikularizem, storili so svoje korake, torej iz manjkanja čustva za širokogrudno, pravo sokolsko bratstvo in so s tem dokazali, da Sokolstva nikdar prav razumevali niso, da pravi Sokoli nikdar niti bili niso. Kajti kaj je bilo ukinjenje plemenskih sokolskih zvez in ustanovljenje Jugoslov. Sok. Saveza? Nič drugega nego prvi korak k končnemu cilju: razširili smo (Slovenci) ljubezen, ki smo jo pred tem dogodkom nosili globoko v srcu za poldrugi milijon ljudi, na 12 milijonov ljudi. Za ta korak je bil čas že prikladen; nadalnjih korakov se nadeja Sokolstvo v bližnji ali dalnji bodočnosti.

Prava, poglobljena in dosledna sokolska »mentaliteta« je idealna, a se bo morda zato zdela težko dosegljiva ali celo nedosegljiva. Kljub svoji idealnosti — vsakdo more biti ponosen, ki pripada sokolski organizaciji, ker more v tem videti odlikovanje, — nedosegljiva vendar ni. Treba je za nje dosego le prilično malo: poštenosti, značajnosti. Vse drugo sledi samo kot nameček. Zato zahteva in goji Sokolstvo v svojih vrstah poštenost, značajnost, moralno neopravičenost, srčno dobroto; stari Grki so to imenovali »kalokagathija«. Ali ta ni obsegala le lepote in harmonije duševne, nego tudi telesno. In to dejstvo je dovedlo Miroslava Tyrša, ustanovitelja Sokolstva, k telovadbi. Sam umetnostni zgodovinar je moral priti na misel, da svoje idejne temelje podpre z realnim udejstvovanjem. Po maksimi, da biva zdrava duša v zdravem telesu, je prenesel vzgled, ki ga je našel v zgodovinskih poročilih, v svoj narod in njemu in nam pokazal pot, ki jo imamo hoditi. Neovržno je dejstvo, da telovadba ne krepi le telesa, nego tudi voljo. In te je treba za značaj, za poštenost, za pravo sokolsko mišljenje in čustvovanje. Zato pa so najboljši Sokoli telovadci, bodisi še aktivni bodisi bivši, in zato gre pot za Tyršem in njegovimi cilji skozi telovadnico.

Harmonije — poleg duševne — telesne pa moremo le tedaj pričakovati, če krepimo svoje telo vsestransko, če gojimo telovadbo po kakem sestavu. Nesporno najpopolnejši je Tyršev sestav. Zato se telovadba ne da nadomestiti z raznimi športi, ki so le enostranski, ki udejstvujejo le del našega mišičevja. Včasi morda uplivajo celo kvarno na človeka. Sporti, izvajani v pravi meri, morejo tedaj sicer sokolsko telovadbo izpopolnjevati, nikoli pa nadomestiti. V bistvu sokolske misli je torej tudi implicirana zahteva: v sokolovno!

K zaključku: Naše vrste so razmeroma še maloštevilne. Nič zato; sokolska ideja je velika in potrebuje dolgo časa za razvoj. Skoro 2000 let obstoji krščanstvo, ki obsega danes krog 700 milijonov pripadnikov; Sokolstvo ima za seboj šele 6 desetletij in vendar šteje že čez 200.000 svojih. Kaj pa je ta doba v okvirju tisočletij? Če upoštevamo še razmere, ki so vladale, smemo nasprotno trditi, da je doseženo že mnogo.

V dosego končnega smotra pa strnimo vrste! Naj vzplava Sokol v zmagonosnem poletu od Vladivostoka do ameriškega Pacifica, naj nese spasenje Slovanstvu in vsemu svetu!

—□—

o **Akademija naraščaja Sokolskega društva v Mariboru** se vrši v soboto dne 9. junija ob 20. (8.) uri v Narodnem domu z izbranimi telovadnimi nastopi. Naša dolžnost je, da pokažemo našemu naraščaju, ki se že mesece z vso vnemo pripravlja za ta nastop, svoje zanimanje in mu damo s tem, da ga posetimo v čim največjem številu priznanje za dosedanje in vzpodbudo za nadaljnje delo. Naj zatorej na tem slavlju ne manjka nihče, ki mu je na srcu ljubezen do naše mladine.

ŠAH.

Simultanska produkcija g. Mieses-a je končala s sledečim rezultatom: Igralo je 21 igralcev, dobili so igro g. Malenšek, g. Zei in g. Ostanek. Remis so napravili gg. Lukeš, Doležal, Pinter, ravn. Hočevar in g. Pirc ml. — Kibici so bili strašno glasni, za nervozne igralce jako neprijetno. G. Mieses je igral jako elegantno in kavalirsko, ter se res izkazal velikega mojstra. Za igro je vladalo velikansko zanimanje. Kljub temu, da je trajalo do 1. ure, vendar je vztrajala večina publike do konca.

—□—

Načrt novega zakona o vojski.

Ministrstvo vojne in mornarice je izdelalo nov zakon o ustrojstvu vojske, ki bo v najkrajšem času predložen narodni skupščini. Ker je zanimanje za zakon o ustrojstvu naše vojske splošno, priobčujemo iz načrta najvažnejše določbe.

Vojaška obveznost.

Obveznost za službovanje v vojski začne z dokončanim 21. letom starosti in traja do 50. leta. Vojaška obveznost traja: a) v operativni vojski od 21. do 40. leta in b) v rezervni vojski od 40. do dovršenega 50. leta. V slučaju mobilizacije in v vojnem času lahko vojni minister po potrebi pokliče na službovanje v vojski tudi mladeniče od 18. do 20. leta starosti. Enako lahko pokliče vojni minister v slučaju vojne in ako je to potrebno tudi vojake v starosti od 50. do 60. leta, ali samo za službo v ozadju, ako so sposobni za tako službo. — Velikost vojske se določa v vsakoletnem proračunu.

Ustrojstvo vojske.

V mirnem času je vojska razdeljena na armije, divizije, brigade, polke, bataljone, čete, oziroma baterije, eskadrone, oddelke eskadrile in druge formacije, ki se ustanavljajo s kraljevsko uredbo na predlog ministra vojne in mornarice. Glavne panoge vojske so: pehota, artilerija, konjica, inženjerske in zrakoplovne formacije. Pomožne panoge so: prometne, intendantske, sanitetne in neborbene čete.

Dalje predvideva zakonski načrt generalštabno, ekonomsko, tehnično, veterinarsko, sodnijsko, duhovniško in godbeno stroko.

V vojno-teritorijalnem oziru se deli država na armijske, te pa na divizijske oblasti, ki se delijo na vojaška okrožja in ta zopet na vojaške sreze. Število armijskih in divizijskih oblasti, vojaških okrožij in vojaških srezov se predpisuje z uredbo o formaciji vojske.

Stalni kader.

Služba v stalnem kadru se začenja v onem koledarskem letu, v katerem dovrši rekrut 21. leto življenja in traja 18 mesecev za vse vrste orožja in za vse stroke. Nihče ne more biti državni, samoupravni ali občinski uradnik, niti ne more postati duhovnik, menih in sploh duhovna oseba, niti ne sme začeti na svoje ime nobenega posla, za katerega je potrebno dovoljenje od državne ali samoupravne oblasti, ako ni odslužil v stalnem kadru obveznega roka, oziroma ako ne dokaže, da je stalno ali začasno oproščen od vajaške obveznosti.

Rok službe v stalnem kadru se skrajša na devet mesecev:

1. Osebam, ki so dokončale, oziroma dokončajo do 27. leta starosti univerzo ali srednjo šolo ali kako strokovno šolo razredov gimnazije ali realke; to pa le, ali višjo šolo od nje, ali pa najmanj 6 ako v tem roku devetih mesecev položijo izpit za rezervne oficirje. Kdor izpita ne položi, služi 14 mesecev.

2. V zadrugah (rodbinske zadruge, ki jih pri nas ni,) uživajo to ugodnost gotovi člani pod pogoji, ki so v zakonu podrobno navedeni.

3. Samohrani ali samci, ki so podedovali kako kmetsko posestvo ali trgovino, ki ga morajo osebno obdelovati, oziroma voditi trgovino.

Službe v stalnem kadru so oproščeni:

a) Stalno nesposobni, b) začasno nesposobni, ako do 25. leta ne postanejo sposobni, c) edini hranitelji nesposobnih zadrugarjev, oziroma rodbinskih članov, ki živijo od kmetije ali od drugega osebnega dela ter plačajo neposrednega davka 20 dinarjev ali manj na leto, ne računajoč osebni davek.

Odgoditi se mora služba rekrutu v stalnem kadru:

a) Ako je rekrut redni dijak kake državne ali za javno priznane šole v državi ali tem enake šole v inozemstvu, pa prosi, da se mu dovoli odložitev službe do končanega šolanja. Ta odložitev ne more iti dalje kot do 27. leta življenja; b) ako je v rekrutovi zadrugi (obitelji) še kak član, ki je že v vojaškem službovanju, ali bi imela oba skupno odriti k vojakom.

Rekrutiranje.

Za vse mladeniče, ki spadajo pod rekrutiranje, kakor tudi za vse rekrute in vojne obvezance, ki se skrivajo, enako tudi za vse ubežnike, so odgovorni starešine njihovih družin ali zadruge, župan ali katerisibodi oblastni organ ali tudi privatna oseba, ki ovira iskanje vojnega obvezanca ali mladeniča, ki se skriva, se kaznuje krivec po vojaško-kazenskem zakonu kot soudeleženec ubežnika.

Nadaljna poglavja novega zakona govorijo o oficirjih, njihovih imenovanjih in pravicah. Ženiti se sme oficir, ako je najmanj štiri leta že v vojski, avijatični oficirji pa samo, ako niso mlajši od 30. let. Za rezervne oficirje veljajo enaka pravila za napredovanje kot za aktivne in lahko dosežejo čin polkovnika. Rezervni oficirji vojske in mornarice se lahko pokličejo na vaje vsako leto in sicer dokler so dodeljeni operativni vojski, oziroma mornarici, po 4 tedne, v rezervni vojski in mornarici pa po dva tedna.

Daljša so poglavja o prejemkih oficirjev, podoficirjev in vojaških uradnikov o dokladah za posamezne funkcije itd.

Po predhodnih navodilih stopi novi zakon v veljavo 1. januarja 1924. Za rekrute, ki pridejo v kader v tekočem letu, veljajo določbe dosedanjega zakona, izvzemši dijake, za katere veljajo že določbe pričujočega zakona.

Naš dom.

Viš. kmet. nadz. A. Štrekelj:

Krasimo svoj dom!

Slovenke so slovele že od nekdaj kot prijateljice nežnih cvetlic. Zato vidimo, da se cvetlice v Sloveniji skrbno gojijo. Naj bo dom še tako boren, njegova okna so vendar ozaljšana z raznobarvnimi cvetlicami. Kdor potuje po naši deželi, osobito po gorskih krajih, ta se bo čudil, s kako spretnostjo znajo naše gospodinje in naša dekleta razpostavljati po oknih in lopah svoje ljubljenke. Zato se naši kraji tujcu tako hitro prikupijo. Saj daje koča, obdana s cvetjem pač drugačen pogled, nego ga daje gola hiša. Iz prve odseva ljubezen, sreča in mir, iz druge pustoba, brezsrčnost in pohlepnost. Zato pa zahajam pod prvo streho in naj bo tudi s slamo krita, mnogo rajši, nego v palačo polno sijaja, toda brez cvetlic, teh najlepših hčerk matere narave. Saj vem, da bivajo tam drugačni ljudje, nego bivajo tu. Kdor se bavi namreč s cvetlicami, ta kaže že s tem, da je njegovo srce polno milobe, ljubezni in dobrote. On pa kaže tudi, da je njegov razum na pravem mestu, kajti kdor opazuje naravo in se ž njo peča, ta se tudi od nje uči. Narava pa je najboljša učiteljica.

Zato pa se mora vsakdo, ki je dobrega srca, baviti s cvetlicami. Posebno v mestih bi se morali učiti od dežele. Na deželi opazujemo in občudujemo večno lepo naravo lahko tudi v vrtu, na polju, v gozdu in drugod, meščani pa nimajo vselej te prilike. Zato gojimo cvetlice tu vsaj na oknih in balkonih. S tem ne bomo kazali tujcem samo svojega čutstva, marveč mesto, v katerim vidimo hišna okna v cvetnem lišpu, napravi na posetnike tudi bolj prijeten utis in v tako mesto prihajajo tujci z veseljem.

Sedaj je čas, da v tem oziru kaj ukrenemo. Zato oglejmo si, kako naj se goje cvetlice po oknih in balkonih!

Najboljše je, če zasadimo cvetlice, ki so namenjene za okna in balkone v lesene zaboje. V glinaste lonce zasajene rastline trpijo poleti lahko od prevelike toplote, kar jim navadno ne prija. Zato bodemo obdali take lonce vsaj tam, kamor pripeka solnce, s slabimi prevodniki toplote, morda s tem, da postavimo lonce v lesene zaboje in praznote zataknemo z mahom, ali pa tudi s tem, da denemo manjši lonec v večjega, med oba pa nekoliko mahu ali žagovine. Kovinaste posode so najslabše, ker se korenine v njih najbolj razgrejejo, če solnce pripeka, nasprotno najbolj ohlade, ko nastopijo mrzle noči. Primerna velikost lesenih zabojev je, če merimo znotraj, 20 cm globočine in 75 do 100 cm dolžine, kar se pa ravna seveda po oknih, kamor hočemo zaboj postaviti, pa tudi po rastlinah, ki jih hočemo v zaboju gojiti. Nekatere potrebujejo več zemlje, druge manj. Dno zaboja je v razdalji 10 cm na več krajih preluknjati, da zamore odteči preobila vlaga iz zaboja, ker rastline v posodi, kjer voda zastaja, ne rastejo. Da pa ne curlja ta voda po zidu ali celo na glavo ljudem, ki se šetajo pod oknom, postaviti je zaboj v nizko (15—8 cm globoko) cinkasto ali kositerno posodo, in sicer neko liko od tal, da se luknje ne zataknejo. Če denemo med obe posodi nekoliko lesenih palčic, dosežemo to najlažje. Da je treba zaboj ob oknu čvrsto pritrditi, o tem ni treba pisati.

Za cvetlice, ki jih hočemo gojiti na oknih, ne smemo uporabljati navadne vrtne zemlje, ker se ta v zaboju ali loncu preveč strdi. Kompostna ali črna gozdna (listna) zemlja nam bo boljše služila. Lahko ji primešamo tudi nekoliko peska. Ker izčrpa rastlina kmalu redilne snovi iz zemlje, katere ji nudimo v zaboju ali loncu razmeroma le malo, zato je treba rastlinam pomagati z gnojenjem. Gnojnica je v ta namen prav dobra, lahko pa tudi uporabljamo razna umetna gnojila, zlasti soliter, kalijevo sol in superfosfat. Toda paziti moramo, da ne bo preveč dobrote, ker bi se rastlina lahko zadušila. Zato moramo gnojnico zredčiti z vodo, umetna gnojila pa razstopimo v vodi in razstopino primešamo včasih vodi, s katero zalivamo. V 1 l vode n. pr. ne sme biti več, nego 1 g solitra. Zalivati je cvetlice zjutraj ali zvečer, nikdar ne v preveliki vročini ali s premrzlo vodo.

Najboljše se razvijajo cvetlice na vzhodnih in zapadnih hišnih straneh, manj dobro ob južni steni, najslabše ob severni, kamor ne more nikdar solnce. Vendar zamoremo doseči tudi tu še prav lepe uspehe, ako odberemo prave rastline ter jih skrbno negujemo.

Cvetlic, ki se priporočajo za gojenje na oknih in balkonih je mnogo in vsakdo si lahko odbere one, ki mu najbolj ugajajo. Kolikor toliko pa se je ozirati pri tem na lego okna in morda tudi na to, kako rastlina raste. Če se odpirajo okna na zunanjo stran, postaviti moramo cvetlični zaboj pred okno, a v njega je zasaditi le take cvetlice, ki rastejo tudi navzdol, ker bi v nasprotnem slučaju ne mogli okna odpreti. Priporočljivo je, da pomešamo rastline, ki nas razveseljujejo s svojim cvetjem, s takimi, kojih lepo listje deluje na naše okno. Včasih bodemo okno ali balkon prepleli tudi s plezajočimi se rastlinami, kar se vidi tudi jako lepo. Kolikor toliko ozirati se moramo pri sestavi skupine na arhitektoniko dotičnega poslopja in skušati moramo doseči pravo harmonijo.

Najbolj navadno se rabijo sledeče rastline za olepšavo oken in balkonov: raznovrstne pelargonije (bršljanaste z visečimi poganki se posebno priporočajo), nageljni (v prvi vrsti kraški in tirolski), petunije, fuksije, begonije, verbene, lobelije, levkoji (fajgeljni), roženkravt, rožmarin, kreša kapucinska, hortenzije, cinerarije, hijacinte, narcisi. Od plezavk se vidijo pogostoma: bršljan, slak, dišeča grašica, divja trta, fižol, razne buče, a od listnih rastlin lavorika, ankuba, dracena, palme itd. Rastline si vzgojimo lahko sami, kdor pa nima za to časa ali prostora, ta jih najceneje kupi pri vrtnarjih.

Vrtnarsko društvo v Mariboru je dajalo lansko leto za najlepše okrašena okna in balkone v mestu posebne nagrade. Tudi letos bo delilo take nagrade onim, ki se bodo v tem oziru izkazali. Želeti bi bilo, da nastane čim večja konkurenca. Drugod bi morala županstva pospeševati olepšavo mest, trgov in vasi. S tem bodemo kazali tujcem tudi svojo — kulturo.

Zanimivosti.

Pustolovščina sina angleškega ministrskega predsednika.

Novi angleški min. predsednik Stanley Baldwin ima številno obitelj: dva sina in štiri hčerke.

Najstarejši njegov sin Oliver Baldwin mladenič 24 let, je pa gotovo že dozdaj več doživel nego bo doživel njegov oče, če bo tudi deset let premier-minister. On je namreč goreč socijalist in je za svoje prepričanje pretrpel že v življenju težke čase. Te dni je pripovedoval svoje pustolovščine sotrudniku »Westminster Gazette«.

Za časa vojne je najprej stopil v vojsko kot priprost vojak. Leta 1920 se je nagnil k socijalističnim nazorom, je šel v Armenijo in stopil kot častnik-instruktor v armensko vojsko, ki se je bojevala z boljševiki. Kot pravi socijalist Oliver Baldwin mrzi komuniste in sovjete. Medtem je bila armenska vojska poražena, Oliver Baldwin pa je prišel v sovjetsko ujetništvo. V ječi je bil zaprt skupno z mnogimi socijalisti polnih osem mesecev. V tem času je bilo ustreljenih 15 njegovih drugov. Ko se je rešil ujetništva, se je napotil iz Armenije čez Turčijo domov. A tudi turške oblasti so ga zaprle in skoro bi ga bile zopet izročile sovjetom, ki bi ga bili gotovo dali ustreliti.

A sedaj je v Londonu zopet nezadovoljen s politiko in s splošnimi socijalnimi razmerami in namerava v najkrajšem času odpotovati v vzhodno Afriko, da se bori za človeške pravice, a tokrat ne z ljudmi, ampak z divjo naravo. Gotovo čuden tip Angleža!

Pozabljeni otok.

V Lausanni na Švicarskem še zopet vrši konferenca za rešitev turškega vprašanja. Kakor znano, še vedno ni sklenjen mir med Turčijo in Grčijo. Ob tej priliki pretresajo diplomati vse zadeve, ki se tičejo Turčije. Tako so se spomnili, da obstoji na Donavi otok Ada-Kale, ki je tik do izbruha svetovne vojne pripadal Turčiji. Turki sedaj zahtevajo, da se jim znova prizna pravica do te neznatne kolonije na Donavi. O usodi otoka Ada-Kale povzamemo iz ruskega lista »Rulj« sledeči zanimivi opis:

Ada-Kale je mali otok, čigar površina iznaša komaj 7 kv. km in ki šteje samo 500—600 prebivalcev. Nahaja se na Donavi pri Železnih vratih blizu romunskega mesta Oršova, t. j. na točki, kjer se shajajo sedanje meje treh držav: Bolgarije, Romunije in Jugoslavije. Od 18. stoletja dalje so imeli Turki na tem otoku svojo garnizijo. Ko so evropski državniki določevali na berlinskem kongresu meje balkanskih držav, so popolnoma pozabili, da obstoji otok Ada Kale, in tako je ta košček sveta ostal formalno tudi še nadalje pod turško suvereniteto. Prebivalstvo otoka je po veliki večini muslimanske vere. Pred svetovno vojno si je Avstrija prisvojila ta otok in ga zasedla, vendar pa je prvotna pravica Turčije ostala neskrunjena in bi Turčija lahko nastopila proti Avstro-Ogrski zaradi motenja državne posesti. Po svetovni vojni je vrhovni antantni svet odločil na svoji seji dne 28. julija 1919, da pripade otok Ada-Kale Romuniji. Muslimansko prebivalstvo pa se s tem sklepom ni hotelo sprijazniti in se je še nadalje smatralo za podložnike turškega carstva. Ko je zmagal Mustafa-Kemal paša, mu je prebivalstvo Ada-Kale priseglo zvestobo in o tem tudi obvestilo angorsko narodno predstavništvo. Slednje je odposlalo na Ada-Kale svojega uradnika, ki bi naj izvrševal sodno službo. Ko pa so mu oblasti prepovedale vstop na Ada-Kale, je odšel v Bukarešto in tam protestiral. V romunskem zunanjem uradu so mu izjavili, da lahko gre na otok Ada-Kale, če se zaveže, da bo opravljal službo v imenu romunske vlade. To pa turškemu uradniku ni ugajalo in se je vrnil v Carigrad.

Ob čitanju mirovne pogodbe na lausanski konferenci je pri členu 16 zahteval predsednik turške delegacije Izmet paša, da naj se izrecno navede, da Turčija obdrži svoj suverenitet nad otokom Ada-Kale. Proti temu sta protestirala romunski delegat Diamandi in jugoslovanski delegat Jovanović. Diamandi je opozarjal, da se je Turčija na londonski mirovni konferenci l. 1913, odrekla vsem pravicam do ozemlja, ki leži onstran dogovorjene mejne črte, s tem pa seveda tudi otoku Ade-Kale. Izmet-paša je nato povdaril, da je prebivalstvo tega otroka bilo in je še danes turško. Formalna rešitev zadeve je bila preložena, vendar pa ni dvoma, da bo turška zahteva zavrnjena. —

Dobave.

g Dobava ovsa. V pisarni intendanture Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 15. junija tl. ob 11. uri dopoldne ofertalna licitacija glede dobave 210.000 kg ovsa za garnizijo Ljubljana, Maribor, Celje in Slovenska Bistrica. Predmetni oglas z natanšnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava mila. Pri ravnateljstvu drž. železnic v Subotici se bo vršila dne 19. junija tl. ofertalna licitacija glede dobave 1000 kg kalijevega mila. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava opeke. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 21. junija tl. ofertalna licitacija glede dobave razne opeke. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Listnica uredništva.

Št. Janž: S takšnimi vaškimi mešanicami se ne vodi v časopisju boj proti klerikalizmu. Kaj drugega, magari veselega — samo ne bodimo malenkostni!

Gospodarstvo.

TRAVNIŠTVO.

Pridelovanje travnega semena.

Ko smo pregledali načine zboljšanja, obskrbe in namakanja travnikov ter veliko potrebo obnovitve slabe travniške ruše s posetvijo dobrega travnega semenja, nam preostaja še, kako si za naše potrebe najboljše travno seme priskrbimo sami. Če preorjemo slab travnik ter ga hočemo na novo obsejati tako, da dobimo res dobro trajno travniško rušo, bi nas stalo za to potrebno seme pro ha najmanj 5000—6000 K. V resnici pa ni niti mogoče dobiti vseh potrebnih travnih semen, marveč so tudi v najboljših naših trgovinah na razpolago le navadne visoke trave, ki so pač uporabljive za parletno posetev na polje ali k večjemu za začasne travnike, nikakor pa ne za trajne. Travnik brez goste spodnje košnje nizkih trav pa ne da veliko sena to dobro ve vsak gospodar, in zato mu ravno preorani in s kupljenimi semeni obsejani travniki ne delajo časti. Predno torej preorjemo kak travnik, moramo dobro znati, da li bomo imeli dovoljno množino dobrega semena na razpolago, drugače je bolje, kot je bilo že rečeno pustiti dosedanjo rušo kakršna je ter jo okrepiti s kompostom in event. po dobrem brananju spomladi ali po prvi košnji posejati vmes nekaj kupljenega semena. S tem vsaj pomnožimo, oziroma vcepimo še te trave, vse druge dobre nizke trave, ki so že bile na travniku, pa vsaj ne uničimo. V sedanjih razmerah, če je torej količkaj dobrih trav na travniku, je razumnejše z gnojenjem podpreti te in z delno posetvijo vmes obnoviti ga. Skoro nerazumljivo je pa, da pri današnjih cenah in ko se niti res dobrega semena ne dobi, kajti iz Nemčije pripeljano seme za naše podnebne razmere niti dobro sposobno ni, da si vsak gospodar ne pridela potrebnega semenja doma. Ako lahko vsakdo pridela deteljno seme sam, in če ga ne, v sedanjem času niti ne zasluži imena varčnega gospodarja, tem lažje pridela travno seme, ki zahteva še manj truda. Ker pri nas tako izvrstno uspevajo ne le detelje, marveč tudi vse vrste trave in je ravno štajersko deteljno seme na svetovnem trgu tako zelo iskano, se bi pri današnjih cenah izvrstno izplačevalo pridelovanje tega semenja ne le za lastno uporabo, marveč tudi za izvoz.

Travniško seme pa lahko pridelujemo na polju s posebno posetvijo ali pa na travniku samem. Drugo je za enkrat in za domačo uporabo najenostavnejše, ako imamo kak kos travnika, ki ima vsaj nekaj dobrih trav. Kjer sploh ni nobene dobre trave, kakor po kislih pohorskih travnikih, tam seveda ni mogoče, vendar se pa dobi skoro pri vsaki kmetiji tudi kak dober košček, na katerem se najdejo skoro vse vrste visokih in nizkih trav, zlasti naše najvažnejše in najboljše francoska pahovka, pasja trava, bilnica, zlati oves in latovke. Tak košček pustimo, ali pa tudi samo posamezna mesta z lepšimi skupinami posameznih trav, za seme. Za kakih 80 kg semena bi zadostovalo po vrednosti ruše kakih 10—15 a. Ko nam trave dozore, to je, ko začne latje rumeneti in seme, če zmanemo z roko izpadati, kar je pri teh naših zgodnjih travah precej istočasno, pokosimo, ali bolje, obžanjemo nekoliko bolj visoko ter takoj latje na rjuhah nekoliko obtolčemo, da že zrelo seme odpade, ostalo pa v križih posušimo in nato omlatimo, drugo pa pokosimo za seno. V slučaju, da nam posamezne vrste trav nejednakomerno zore, obžanjemo latje dozorevajočih sproti, tako dobimo vsaj posamezne vrste zase, vendar pa tudi lahko pozneje ločimo seme po velikosti. Dobljeno seme ščistimo precej dobro na veternjači (vevniku), samo napraviti je treba nekoliko večji prostor za vejanje in vevnik goniti malo bolj na lahko. Vse to gotovo ne zahteva mnogo truda, in tudi ruša sama ne trpi mnogo, zlasti ako ji pomoremo malo s kompostom, ter le vsako drugo leto uporabljamo isto mesto ozir. menjavamo prostor.

Ako pa želimo večjo in bolj ločeno produkcijo travnega semena, ozir., ako smo na travniku pridelali le malo travnega semena, razmnožimo tega na njivi. V ta namen posejemo travna semena posamič, najbolje kot podusev v oves. Bolje je uporabljati zato lahko peščeno zemljo, da nam trave vsled prebujne rasti ne padejo, če ne, pa odvzamemo v nadaljnih letih že zgodaj v maju prvo košnjo, da se ne razrastejo tako bujno. Za seme začnemo uporabljati drugo leto in pridelujemo sedaj posamezne vrste skozi več let, zlasti če pomagamo z gnojem. Ako je pa nevarnost, da nam ruša oslabi, pa pokosimo eno leto vmes za seno. Po Ljubljanskem barju se vidi skoro v vsakem kozolcu sušiti se v snope povezan ... rep, katerega sejejo na po-

lju kot dobro konjsko seno, ker jim detelje ne uspevajo in se jim krasno izplača.

Na vsak način je že skrajni čas, da začnemo že enkrat pridelovati travno seme doma, ker prihaja vedno slabše blago iz Nemčije in je treba plačevati tudi visoko carino. Skrajni čas je pa tudi že, da se začnejo obnavljati enkrat naši zapuščeni travniki, ki so že sedaj naš glavni, in če bo šlo tako z vinom navzdol, morda kmalu tudi naš edini sigurni vir dohodkov. Živina je pa pri nas po večini tako slaba, da se mora vsak tujec čuditi, kako je to mogoče ob tolikem obsegu travnikov, zlasti če je prišel z juga, kjer je toliko slišal o našem dozdevnem naprednem gospodarstvu. Toda dokler ne bomo zboljšali travnikov, tudi ne bo boljša naša živina in s tem tudi ne naša polja in ne naše narodno gospodarstvo.

KMETIJSTVO.

Posledice pregoste setve.

Vsaka rastlina potrebuje svoj prostor, da se lahko razvije in da nam dobro obrodi. Če sejemo preveč na redko, je škoda prostora. V tem primeru završemo mnogo dela in pridelka. Še slabše je, če sejemo pregosto. V takem primeru se rastline stiskajo in v rasti druga drugo zatirajo. Rastline imajo premalo prostora, premalo solnca in zraka in tudi premalo živeža. Če raste žito pregosto — in pri žitu se je najbolj bati pregoste setve — potem je nevarna posledica, da se nam žito najprej pri tleh slabo razvija, ker raste preveč v senci. Bilke ostanejo drobne, bolj šibke in nam zbledé. Tudi ves drugi razvoj žitnih rastlin je pomanjkljiv, tako da dobimo slabše razvito klasje in slabše pridelke. Pregosto žito daje vzmeraj manj zrnja in slabše zrnje.

Zgodi se pa rado, da nam tako žito tudi vseprej poleže. Pri takem primeru nam ves pridelek še huje trpi. Ta škoda je tem večja, čim prej nam poleglo žito obleži. Na tako poleglem žitu se po naših krajih rada pojavita grašica in slak, ki preprežeta polegla mesta in kvarita v vsakem pogledu žitni pridelek.

Neposredni povod temu poleganju dajejo prešibko razviti spodnji deli žitnih rastlin, ki rastejo pregosto in v senci. — Kriva je temu pa tudi lahko prebohotna rast žita vsled gnojenja.

Spričo teh nevarnosti je prav, če smo pri setvi žita bolj pazljivi. Boljša je nekoliko redkejša setev kakor pa pregosta. Če se nam pa žito pozneje preveč obraste, je prav, da ga pravočasno zredčimo ali pa zadržujemo v bohotni rasti. Dokler se žito obrašča, ga lahko zredčimo s krepko prevlako, tedaj z brano, pozneje ga moramo pa obžinjati. Obžinjamo ga v času, ko tiči klas še nizko spodaj v žitni bilki, ko se torej ni bati, da bi klasje ranili. Pri obžinjanju poklestimo s srpom zgornje liste, ki so močno razviti in ki delajo največ sence spodnjim delom rastlinc.

Pregosto postane žito tudi vsled bohotne rasti, ki se pokaže na gnojenih njivah. V splošnem je zaraditega veliko bolje, da se gnoji preidočim rastlinam, tako da pride žito na njive, ki so bile leto prej gnojene. Na sveže gnojenih njivah je treba še večje previdnosti, da ne sejemo pregosto. — (Po »Kmetovalcu«.)

—o—

Na srednji kmetijski šoli v Mariboru prične drugo šolsko leto 1923-24 1. oktobra 1923. Namen srednje kmetijske šole je, da se nje učenci izobrazijo praktično in teoretično v kmetijski stroki, tako, da morejo z uspehom voditi manjša in srednja privatna in državna posestva ter dobro opravljati državno službo kmetijske stroke. Nauk v srednji kmetijski šoli traja tri leta, a četrto leto je posvečeno izključno praktičnemu izpopolnjevanju in specializovanju. Šolsko leto traja od 1. oktobra do konca julija naslednjega leta. Vsi učenci so eksternisti (izven zavoda stanujoči in oskrbovani). Za učence ni predvidenih nobenih štipendij. Pogoji za sprejem so: a) starost najmanj 15, a ne preko 19 let; b) najmanj z dobrim uspehom dovršena popolna meščanska šola ali nižja realka oz. gimnazija ali dvoletna nižja kmetijska šola; poslednji morajo napraviti sprejemni izpit iz slovenskega odnosno srbohrvatskega jezika, matematike in geometrije, fizike in zemljepisa; ako so dotičniki razun prvo navedenih šol absolvirali še kako drugo kmetijsko šolo ali kako kmet. prakso ali so predvsem kmetiški sinovi, imajo prednost; c) lepo vedenje; č) državljanstvo kraljevine SHS; d) telesno in duševno zdravje, kar utanači tudi šolski zdravnik pred sprejemom v šolo. Prošnja za sprejem, pisane lastnoročno na celo polo in kolekovane s 13 dinarji, je poslati do 15. julija t. l. direkciji srednje kmetijske šole v Mariboru. Prošnji je priložiti: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. zadnje šolsko izpričevalo, 4. zdravniško izpričevalo, 5. spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne stopijo v šolo neposredno iz kake druge šole, 6. odpustnico pri onih prosilcih, ki prestopijo iz drugih šol, 7. kratek opis življenja. Obvestilo o rešitvi prošnje se dostavi po pošti vsakemu prosilcu.

Kako naj se odpravijo žitni molji? Žitni molj je posledica nesnage in premale brige v žitnicah. V tem tiči pa tudi odgovor, kako ga je preganjati, oziroma kako ga je odvračati. Vse preganjanje ne pomaga dosti, če ne skrbimo za to, da se nam sploh ne naseli. Zato pa je glavni pogoj, da imamo **žitnice čiste in da ne puščamo** notri spravljenega žita **v nemar.** Žito naj se **obrača in zrači,** posebno v maju in juniju, ko se ta golazen poja in skriva. Saj moramo tudi obleko zračiti in iztepati, da se rešimo molja, ki nam dela škodo po stanovanjih. Naše žitnice so različne, različne namreč tudi glede lahkote za snaženje. Kjer je v žitnici dosti lesa z razpokami, ki nudijo najvažnejša skrivališča žitnemu molju, tam ga je težje pregnati, če se je enkrat vgnezdil, vse lažje pa je to v žitnici, ki je zidana in ima gladko ometane in pobeljene stene, ker ga tam veliko lažje zasledujemo in uničujemo. S snago v žitnici in z obračanjem in zračenjem žita bomo pa kakor rečeno največ dosegli. Sicer pa ga uničujemo s tem, da metuljčke, ki posedajo po stenah, poiščemo in uničujemo. Lahko se jih tudi zvečer lovi ob prižgani sveči, blizu katere kaže postavljati posode z vodo, da v njej potonejo.

VINOGRADNIŠTVO.

Oklic na vinogradnike!

Vinarski in sadjarski odsek kmet. družbe za Slovenijo v Mariboru namerava prirediti — če se oglasi dovolj veliko število udeležencev — povodom pokrajinske industrijsko - obrtne vzorčne izložbe v Mariboru od 15. do 26. avgusta t. l. vinsko razstavo, kakor tudi prevzeti vodstvo udeležitve na vinski razstavi, ki jo priredi poljedelsko ministrstvo v jeseni v Beogradu za vina iz cele Jugoslavije.

Vinogradniki, ki se hočejo udeležiti s svojimi vini ene ali druge ali obeh prireditev se vabijo, da nemudoma, najkasneje pa do 20. t. m. naznanijo, koliko vrst vina (sorto, letnik, vrh) nameravajo razstaviti. Od vsake vrste vina se mora poslati na mariborsko vinsko razstavo po 25 buteljk, na beogradsko pa po 50 buteljk po sedem desetink litra. Za buteljke mora skrbeti vsak razstavljalec sam in se mu iste po razstavi vrnejo; le manjšim kmetskim posestnikom jih posodi odsek, v kolikor jih ima na razpolago.

Od razstavljenega vina se mora prepustiti **v svrho kritja razstavnih stroškov — za mariborsko vinsko razstavo** — polovica, za beogradsko vinsko razstavo pa — vse razstavljeno vino. Za ostalo na mariborski vinski razstavi razstavljeno vino se povrne razstavljalcem in sicer: za vino iz leta 1922 po 4 Din, za vino starejših letnikov pa po 8 Din. za buteljko.

Vinogradniki! Zavedajte se težkega položaja, v katerem se nahaja naše vinogradništvo, ki je nastal vsled vinske krize, in ocenite veliko vrednost reklame, ki se dela za naša vina s takimi prireditvami! Vino, ki ga žrtvujete v propagandne svrhe, je dobro naložen kapital, ki se bo bogato obrestoval!

Natančnejša pojasnila o obeh prireditvah so na razpolago proti vpošiljatvi poštne znamke za 1 Din.

Vinarski in sadjarski odsek.

—o—

Vinarski in sadjarski odsek kmet. družbe za Slovenijo v Mariboru

je imel dne 2. junija t. l. ob zelo dobri udeležbi odborovo sejo s sledečim dnevnim redom:

1. Posvetovanje glede sprememb nekaterih §§ svojčas vladi predloženega »Novega viničarskega reda«, ki se namerava v najkrajšem času uzakoniti.

2. Vinarska kriza in posvetovanje o korakih, kako ji odpomoči.

3. Posvetovanje o prireditvi vinske razstave povodom letošnje industrijsko-obrtne vzorčne izložbe v Mariboru, eventuelno drugod.

ad 1. Novi viničarski red se je sprejel z majhnimi spremembami besedila prvotnega osnutka, ki ga je predložila pokr. uprava za Slov. v Ljubljani centralni vladi v uzakonitev. Le glede poravnave sporov med vinogradniki in viničarji (§ 35) zahteva odsek, da se ustanove namesto v novem viničarskem redu predvidenih komisij v smislu občinskih posredovalnih uradov, stalne okrajne viničarske komisije, kakor jih je prvotno predlagal odsek. Ob enem zahteva odbor, da naj se ukrene potrebno, da bo vino, ki ga dobe viničarji kot tantijemo, trošarine prosto. Tudi se ponovno zahteva, da naj bodo viničarji deležni pravice davkaproste žganjekuhe za tropine ali sadje, ki ga dobe kot deputat, ne glede na to, dali se posluži vinogradnik te pravice ali ne.

ad 2. V svrho ublažitve vinarske krize se je sklenilo obrniti se ponovno na centralno vlado in parlament s posebno spomenico, s konkretnimi predlogi glede pospeševanja izvoza vina, glede porabe vina za destilacije, glede fabrikacije octa (jesiha) iz vina in sadja, kakor tudi glede zabranitve uvoza tujih vin, alkoholnih pijač in alkohola sploh, glede zabranitve razpečavanja koncentriranih ocetnih esenc, glede zabranitve izdelovanja žganja iz umetnega alkohola itd. V posebnem se zahteva obrniti vso pozornost predstoječim trgovinskim pogajanjam z Italijo in Avstrijo in da se v svrho zaščite vinarstva tem pritegne vinarske veščake kot eksperte. Povdarjalo se je, da je za slovensko vinogradništvo začasno avstrijski vinski trg življenska potreba in si ga moramo pridobiti, če nočemo propasti.

Od vseh govornikov se je naglašalo, da žal odsek — čeravno se je že opetovano obrnil s prošnjami in moledovanjem na vlado in opozoril vse parlamentarne klube na pretečo vinsko krizo in posledice, ki jih bo imela — do danes ni našel prav nobenega razumevanja za svoje težnje. Odsek se obrača takorekoč v dvanajsti uri še enkrat na vse merodajne činitelje s prošnjo, ter jih roti, da naj njegove predloge uvažujejo, dokler še ni prepozno. Veliko se je že zamudilo. Če se zamudi še ta prilika, drvimo vinogradniki v propast!

Ker je statistika v zadevi vinske produkcije in porabe vina popolnoma nezanesljiva, kar pričajo tozadevne številke, ki se navajajo od raznih strani in diferirajo kar za miljone hektolitrov, se je nadalje sklenilo, zaprositi centralno in pokrajinsko upravo, da čimprije skličejo enketo, v katerih se naj za vsako pokrajino in za celo državo čim natančneje ugotovi: 1. velikost vinogradov; 2. množina povprečnega vinskega pridelka; 3. domača poraba vina za destilacijo in 5. velikost konzuma v vsaki provinci in se dobe na ta način zanesljive številke o vinskih zalogah, ki preostajajo za izvoz.

ad 3. Vodstvo odseka se je pooblastilo prirediti, če se oglasi dovolj visoko število udeležencev, tudi to leto vinsko razstavo za svoje člane povodom pokr. industrijsko-obrtne vzorčne izložbe od 15. do 26. avgusta t. l. v Mariboru, kakor tudi prevzeti vodstvo udeležitve svojih članov na vinski razstavi, ozir. vinskem sejmu, ki ga priredi v jeseni poljedelsko ministrstvo v Beogradu za vina iz cele Jugoslavije.

HMELJ.

II poročilo o stanju hmeljskih nasadov pri nas in drugod. Žalec, Savinjska dolina, dne 1. junija 1923. Stanje hmeljskih nasadov je deloma dobro, deloma prav dobro. V krepkih in zgodaj obrezanih hmeljiščih je trta dorastla že do ¾ visokosti drogov ali žice, je popolnoma zdrava in krepka ter obljubuje dobro letino. Pozno obrezani nasadi so slabejši, ker so bili deloma poškodovani po bolhaču. Nočna nevihta od 25. na 26. maja je polomila nekaj vršičkov. Okopavanje in trebljenje nizkih panog je končano; obsipavanje rastline se je deloma že pričelo, deloma se bode v kratkem izvrševalo. Vreme je ugodno, vendar bi toplejše noči pospeševale razvoj rastline. Povprečna zjutranja temperatura je znašala le 8° R. — Tuintam se je že prikazala aphis-muha — povzročiteljica hmeljske uši — vendar ne v opasni množini. — Hmeljarsko društvo za Slovenijo. — Žatec, Č. S. R., dne 26. maja 1923. Po binkoštnih praznikih se je povpraševanje po hmelju povečalo in vsled tega so se tudi dvignile cene za 50—60 čK. Hmelj se je plačeval po kakovosti po 970—980—1000 čK za 50 kg. Konečno razpoloženje in cene so zelo čvrste, cene celo naraščajoče. Hmelj iz l. 1921. se je prodajal po 650—680 čK za 50 kg. Vsa tukajšna zaloga hmelja znaša približno 4200 stotov po 50 kg, kar bo komaj za kritje domačih pivovarn in za izvoz v tuje države. Stanje hm. nasadov je v glavnem okolišu prav dobro; poganjki so 1—2 m visoki, krepki in zdravi. Bolhači se najdejo le še v nekaterih nasadih. Temu nasproti je pa stanje v postranskih legah manj ugodno; rastlina je sicer že vzklila iz zemlje, vendar je komaj do 1 m visoka in slabotna. Tu se najdejo nasadi, katere je bolhač do golega uničil. Mokrote imajo nasadi sedaj zadosti. Opozoritve vredno je pa dejstvo, da se je aphis-muha — mati hmeljske uši — v nizkih nasadih prikazala v večji množini. Če tudi za bodočo letino še ni nobene nevarnosti, vendar vznemirjuje navedeni škodljivec hmeljarje še v toliki meri, da se že pripravljajo na njegovo uničenje. Od vremenskih razmer prihodnjih štirih tednov je odvisno, ali se bode škodljivec pomnožil v velikem številu in ali bode tekoče leto res »ušivo«, kakor se je že prerokovalo. Zadnje dni smo imeli hladno in mokrotno vreme, katero ni kaj ugodno uplivalo na razvoj hmeljske rastline. Hmeljarji si želijo toplega in solnčnega vremena, posebno pa tople noči, kar bi bilo škodljivcem v pogubo. — Zveza hm. društev.

TRŽNE CENE.

Vrednost našega denarja. Na zagrebški borzi se je dne 5. junija dobilo: 1 dolar za 80—81 dinarjev, 100 avstr. kron za 11 para, 100 češkoslovaških kron za 240—242 din., 100 nemških mark za 12 para, 100 italijanskih lir za 373 dinarjev. Dinar se stalno popravlja.

Blagovne borze 5. junija. Beograd: pšenica 415, koruza 295. Novi Sad: pšenica bačka 425, banatska 420, ječmen bački 282½, oves bački 282½, koruza bačka 252½, moka »0« 640, »2« 600, »5« 555, »6« 487.50.

Zagreb: pšenica 400—480, koruza rumena 255—260, bela 270—280, rž 350—355, ječmen za pivovarne 325—340, za krmo 290—305, oves 285—295, moka pšenična »0« 650—675, »2« 625—650, »4« 600—625.

Celjski trg (1. junija). Govedina: v mesnicah I. 29, II. 27, na trgu I. 25, II. 23. Teletina: I. 29, II. 27. Svinjina: svinjsko meso I. 33, II. 32, slanina I. 40, II. 38, mast domača 45, ameriška 40, šunka 50, prekajeno meso I. 49, II. 40—45, jezik 40. Drobnica: kozičevina 30. Klobase-hrenovke kg 30—35, sveže kranjske 50, suhe 75, salami 110. Perutnina: piščanec 15—25, kokoš 45—50. Mleko 3.50—4, surovo maslo 60, čajno maslo 80, jajce 1.50. Sladkor v kristalih 27, v kockah 28.50, riž I. 14, II. 8.50, namizno olje 30, bučno 36. Moka: »00« 7.30, »0« 7.25, »2« 6.90, »4« 6.60, krušna 5.35, ješprenj 5.75, koruzna moka 5.80, koruzni zdrob 4.70, ajdova moka 8 (na drobno pri kg po 20 par več). Kurivo: kubični m drv trdih 130, mehkih 100, krma: sladko seno 150, polsladko in kislo 125, slama 100. Zelenjava: glavnata salata 0.50—1, kumare 20, grah 15, čebula 5, krompir novi 10, stari 2.

Podpirajte Jug. Matico!

Galanterija
dro[illegible], trikotaža
[illegible] na debelo!
G[illegible] Faninger
[illegible]ar bor 1047
[illegible]ndrova cesta 48.

Pozor!
Kupio bi **kompletno mebliranu sobu** i kuhinjski namještaj samo od onog, koji mi može i prostorije odstupiti. Naslov ostavite u upravi.

Pristopajte Jugoslovenski Matici.

Velika zaloga
cementa, traverz, železa in dr.
po ugodnih cenah. 2576
Pinter & Lenard, Maribor.

Gonilni jermeni

priznano najboljše vrste, se dobijo v vseh širinah po znižanih 6-6 cenah pri 1046
IV. KRAVOS
Aleksandrova cesta 31.

Novo! Novo!
Dežni plašči
od 450 Din. naprej, najnovejši vzorci, pravkar došli. Velika izbira perila, klobukov, čevljev, dežnikov, palic, nahrbnikov in sandal po konkurenčni ceni pri 2595
JAKOBU LAH, Maribor, Glavni trg 2.

Za potovanje!
Za potovanje:
Kovčeki, torbice, nahrbtniki v raznih oblikah na izbiro pri
IV. KRAVOS 1045
Maribor, Aleksandrova c. 13.
Za potovanje!

Najboljše in najcenejše
pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlačevina, volneno blago, platna, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje itd. se dobi prvovrstno pri
I. N. Šoštarič, Maribor
Aleksandrova cesta štev. 13. 2577

V na novo preurejeni
restavraciji „Maribor“
Grajski trg št. 1
sem upeljala najboljšo srbsko in primorsko kuhinjo. Vsak dan od 16. ure naprej „čevabčiči“ in „ražniči“. Vsaki petek: polenovke in sveže ribe kot ščuke itd. Vsak dan predpoldne vampi (tripe), enkrat v tednu „jota“ in ričet. Pri lepem vremenu zvečer večkrat koncert na vrtu.
Za obilen obisk se priporoča
1123 FRANJA JEŽ.

Javna zahvala.

Gospod **Jurij Hildebrand mlajši** je podaril tukajšnji občini brezplačno del zemljišča, ki naj služi kot stavbišče našemu okrožnemu zdravniku g. dr. Jan. Sedlačku.

Za ta veledušni dar mu izreka obč. odbor tem potom najiskrenejšo zahvalo.

Vrlemu, za svoj poklic vnetemu in izvrstnemu zdravniku je dana s tem temeljna podlaga, da si postavi — po mnogih šikanah in preganjanju — v naši sredini v prid trpečega prebivalstva svoj lastni in stalni dom.

Županstvo Radinci, okr. Ljutomer
Zemljič, župan. 1124

Mala oznanila.

Soliden in dobro izurjen **trgovec**, s primernim kapitalom, želi vstopiti kot poslovodja ali družabnik v kako trgov. podjetje. Prevzel bi tudi kako podružnico kot samostojen vodja. Pismene ponudbe na upravo „Tabora“ pod „Poslovodja“. 1120 2—1

Stenografka - strojepiska s večletno prakso, inteligentna, vseskozi zanesljiva, želi primernega mesta. Dopise pod „Pridna“ na upravo. 1115 3

Soba pri parku, z dvema posteljama, električno lučjo in dobro hrano, se takoj odda. Koroščeva ulica 2, I. nadstr., Kovačič. 1114

Prvovrstna čevljarska delavnica R. Monjac, Maribor, Jurčičeva ulica 9, sprejema vse vrste naročil po meri in vsakovrstna čevljarska popravila. Cene zmerne. Postrežba solidna. 1118 30—1

Otomana 300 D, postelja 150 D, omare trdi les 360 Din., stolice 50 D, sobna kredenca 1400 D, postelje trdi les in dr. na prodaj. — Vpraša se: Rotovški trg št. 8, I. nadstr., levo. 1121

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba. Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Cement, opeko, slamo, seno, oves, koruzo, krompir, **drva**, premog vedno pri **Andreju Oset**, Maribor, Aleksandrova c. 57. Telefon 88. 980 20—20

Pristna dalmatinska vina, najboljše vrste, po najnižjih cenah se dobe edinole pri Josipu Povodnik. Vojašniška ulica 4, pod Dravskim mostom, Maribor. Za kar najobilnejši obisk se priporoča Josip Povodnik. 1075 3—3

Ne pozabi naročnino!

Slavenska banka d. d., Zagreb
Podružnica Maribor,
Aleksandrova cesta štev. 11

Delniška glavnica Din 50,000.000·—
in rezerve preko Din 12,500.000·—
Vloge čez Din 125,000.000·—

Podružnice:
Beograd, Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Velikovec, Vršac.

EKSPOZITURE:
Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka, Jesenice.

Agencija: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIACIJE:
Ljubljana: Slovenska banka.
Split: Jugoslavenska industrijska banka d. d.
Budapest: Balkan Bank r. t., Vaczi utca 35.
Wien I.: Bankhaus Milan Robert Alexander, Augustinerstrasse 8. 453

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

ROSIJA-FONSIER
zavarovalna in pozavarovalna družba v BEOGRADU.
Osnovni kapital: 5,000.000 dinarjev.

Družba izvršuje zavarovanja vseh vrst:
1. Zavarovanje proti požaru.
2. Zavarovanje proti posledicam telesnih nezgod.
3. Zavarovanje proti škodi po toči.
4. Zavarovanje proti vlomu in tatvini.
5. Zavarovanje vseh transportov.
6. Zavarovanje jamstvene dolžnosti.
7. Vse vrste zavarovanj življenja pod najugodnejšimi pogoji.
8. Zavarovanje stekla. 1119

Glavno zastopstvo: Maribor, Aleksandrova cesta 51-II.

ARKO LIQUEUR TRIPLE SEC!
2148

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij „Tabora“. — Odgovorni urednik: Rudolf Ozim. — Tiska: Mariborska tiskarna d. d.